

Zienswijzennota

Ontwerpbestemmingsplan

“Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie”

Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie"

Inleiding

Drinkwaterbedrijf Vitens heeft het voornemen om bij Luxwoude een nieuwe grondwaterwinning- en productielocatie te realiseren. De noodzaak tot deze nieuwe ruimtelijke ontwikkeling komt voort uit de toenemende behoefte aan drinkwater in Fryslân onder andere door economische ontwikkelingen vanuit het IBF-terrein bij Heerenveen. Daarnaast zijn er ook ontwikkelingen op bestaande winningen die van invloed zijn op de capaciteit voor drinkwaterwinning. Zo moet de winning Terwisscha worden verminderd (ter voorkoming van verdere verdroging van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold) en de bestaande grondwaterwinningsbronnen Garyp en Noardburgum kampen met verzilting. En ten slotte wil Vitens invulling geven aan het provinciale reservebeleid wat betreft de drinkwatervoorziening. De combinatie van de groeiende watervraag, de ontwikkelingen bij de bronnen en het reservebeleid resulteren in een opgave van circa 6,5 miljoen m³ extra drinkwater per jaar in Centraal- Fryslân. De nieuwbouw van het productiebedrijf Luxwoude met een capaciteit van 6,5 miljoen m³/j wordt als een van de belangrijkste bouwstenen gezien om de toekomstige drinkwatervoorziening in Fryslân te borgen. Met het bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" wordt de realisatie en het gebruik van een nieuwe waterwinningslocatie en drinkwaterproductiebedrijf aan de Hegedyk in Luxwoude (in de toekomst te adresseren als Hegedyk 12 te Luxwoude) mogelijk gemaakt.

Bestemmingsplanprocedure

Overleg ex artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening en inspraak op basis van inspraakverordening
Het voorontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" heeft vanaf 9 juni 2022, op grond van de Algemene inspraakverordening Opsterland 2006, gedurende een termijn van zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode konden burgers, organisaties e.d. hun reactie op het voorontwerpbestemmingsplan kenbaar maken. Wij hebben op het voorontwerpbestemmingsplan een viertal inspraakreacties ontvangen. De beantwoording van deze inspraakreacties (Eindverslag inspraak voorontwerpbestemmingsplan Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie) is opgenomen in bijlage 11 van het ontwerpbestemmingsplan.

In het kader van het vooroverleg op grond van artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is een reactie op het voorontwerpbestemmingsplan ontvangen van de provinsje Fryslân, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân. De betreffende reacties zijn in het ontwerpbestemmingsplan in paragraaf 7.2 samengevat en voorzien van een gemeentelijk standpunt. De brieven van deze instanties zijn opgenomen als bijlage 12, 13 en 14 bij de plantoelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

Terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan

Op 27 september 2023 werd in het digitale Gemeenteblad, het huis-aan-huisblad de SA! en op www.opsterland.nl een publicatie opgenomen dat het ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" (plannummer NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201) vanaf 28 september 2023 gedurende zes weken ter inzage zou liggen. In deze periode heeft eenieder gelegenheid gehad om door middel van een zienswijze op het plan te reageren.

Ingekomen zienswijzen

Er zijn een viertal zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" ingekomen.

Overzicht van de ingekomen zienswijzen:

1. Indieners 1, De Plasse 19, Luxwoude bij brief van 1 november 2023 (geregistreerd op 6 november 2023 onder iZaaknummer 0086423241);
2. Indiener 2, De Opslach 24, Luxwoude bij brief van 6 november 2023 (geregistreerd op 7 november 2023 onder iZaaknummer 0086423722), aangevuld bij brief van 13 november 2023 (geregistreerd op 14 november 2023 onder iZaaknummer 0086425349);

3. Indieners 3, De Plasse 21 + andere adressen aan De Plasse te Luxwoude en de Alde Dyk te Terwispel bij brief van 7 november 2023 (geregistreerd op 8 november 2023 onder iZaaknummer 0086424266), aangevuld bij brief van 8 november 2023 (geregistreerd op 9 november 2023 onder iZaaknummer 0086424267);
4. Indieners 4, Alde Dyk 66 en andere adressen aan de Alde Dyk te Terwispel bij brief van 7 november 2023 (geregistreerd op 9 november 2023 onder iZaaknummer 0086424263)

Ontvankelijkheid

De zienswijzen zijn allen tijdig ingediend en daarom ontvankelijk.

Hieronder is de inhoud van de verschillende zienswijzen weergegeven. Waar nodig zijn de zienswijzen van een gemeentelijke reactie voorzien.

Inhoud zienswijze en gemeentelijk standpunt

Indieners 1

Hiermee maken wij bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. Wij vragen de gemeenteraad om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen temeer omdat het een grote impact heeft voor omgeving en omwonenden voor de komende tientallen jaren. Wij proberen onze zorgen zo goed mogelijk te verwoorden in deze zienswijze. Heeft u hierover aanvullende vragen dan zijn wij uiteraard bereid om hierover met u in gesprek te gaan en onze motivatie nader toe te lichten.

Er zijn twee belangrijke zaken die spelen en van invloed zijn op de omgeving.

- 1. Het onttrekken van 6,5 miljoen m3 grondwater (de waterwinning).*
- 2. Het bouwen van een productielocatie waar het grondwater wordt gezuiverd (de waterzuivering).*

Deze twee activiteiten hoeven niet noodzakelijk op dezelfde locatie plaats te vinden. Wij uitten onze bezwaren en zorgen over beide activiteiten.

Onzorgvuldig locatieonderzoek productielocatie (waterzuivering)

Het proces dat heeft geleid tot de keuze van de productielocatie voor drinkwater is naar onze mening onvoldoende zorgvuldig uitgevoerd. De uitgevoerde onderzoeken zijn door Vitens gefinancierd, wat vragen oproept over mogelijke belangenconflicten. Het geleverde Quick-Scan rapport biedt onvoldoende inzicht in alternatieve locaties en hun impact op de omgeving. Ook de drie locaties die worden afgewogen zijn onvoldoende onderbouwd. Wij noemen een paar voorbeelden:

- *De Quick-scan geeft aan dat de effecten op de omgeving bij locatie Gorredijk en locatie Klaverblad Noordoost minder nadelig zijn. Gezien beide locaties een industriefunctie hebben en weinig omwonenden. Hier zijn wij het mee eens, uit het quick-scan rapport blijkt onvoldoende waarom er uiteindelijk toch gekozen wordt voor de locatie Luxwoude die de meeste overlast geeft voor omwonenden en natuur. De omliggende infrastructuur moet worden aangepast of aangelegd voor de vele voertuigbewegingen van o.a. zwaar vervoer. De aanleg van extra infrastructuur tast de natuur, veiligheid en het woongenot van bewoners aan. Op een locatie met industriefunctie is dit probleem niet aanwezig.*
- *Beoogde locatie Luxwoude is t.o.v. de andere locaties het meest verstorend voor de natuur. De impact op natuur is niet meegewogen in het Quick-scan rapport.*
- *Het uitgetekende tracé van waterleidingen kan anders en daarmee is er minder leidingwerk nodig of vergelijkbaar locatie Klaverblad Noordoost.*
- *Bouwhoogte is aangepast van 12 meter naar 20 meter boven het maaiveld. Dit past beter in een gebied met industriefunctie.*

Wij pleiten voor een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de meest geschikte productielocatie, met minimale gevolgen voor omwonenden en de natuur.

Gemeentelijke reactie:

De keuze voor een nieuwe grondwaterwinningslocatie nabij het dorp Luxwoude vloeit voort uit de ter plaatse gunstige natuurlijke omstandigheden, waardoor er een veilige, robuuste en duurzame

drinkwatervoorziening gerealiseerd kan worden. Aan de locatiekeuze zijn tal van specialistische onderzoeken voorafgegaan, die door ter zake deskundigen zijn getoetst. Uit al het verrichtte onderzoek is gebleken dat het ruimtelijke voornemen van Vitens om nabij Luxwoude een grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie te realiseren in het kader van een goede ruimtelijke ordening is te realiseren. Daarbij rekening houdend met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Gelet op artikel 2 van de Drinkwaterwet worden wij als gemeente geacht zorg te dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang. Hieruit volgt een positieve gemeentelijke grondhouding ten opzichte van het ruimtelijke voornemen van Vitens. Vanuit dat belang heeft de provincie Fryslân onlangs op grond van de Waterwet ook een watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude. Vanaf de start van het project is Vitens N.V. te Zwolle al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een waterwinnings- als drinkwaterproductielocatie te realiseren. Aangezien wij de landschappelijke belevingswaarde van onze gemeente hoog in het vaandel hebben, is indertijd aan Vitens verzocht om te bezien of de productielocatie wellicht ook op een andere locatie zou kunnen worden gerealiseerd. Dit met het oog op mogelijk kunnen voorkomen van nieuwe industriële bebouwing langs de A7 tussen de bedrijventerreinen van Heerenveen en Drachten. Een dergelijke constructie is indertijd ook voor de waterwinning Nij Beets uitgewerkt (grondwaterwinning in Nij Beets en de opwerking van dat grondwater via een buisleiding op de drinkwaterproductielocatie in Noardburgum). Op ons verzoek heeft Vitens locatieonderzoek laten verrichten om de voor- en nadelen van een productielocatie elders in beeld te brengen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek is Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen bij de eerste voorkeurslocatie gebleven. Met het oog op veiligheid en leveringszekerheid wil men de productielocatie gescheiden houden van industriële activiteiten van derden. Dit los van andere aspecten als bijvoorbeeld de aanleg van extra leidingen en pompen.

Vitens heeft aangegeven in overleg en in samenwerking met de omgeving aan het ontwerp/uiteindelijk van het te realiseren complex te willen werken om tot een passende landschappelijke inpassing te komen. In bijlage 2 van de plantoelichting zijn landelijke voorbeelden opgenomen van productie-locaties.

Vanwege bedrijfstechnische redenen bleek een hogere bouwhoogte dan 12 meter noodzakelijk te zijn dan in eerste instantie ten tijde van het voorontwerpbestemmingsplan was voorzien. Daartoe is nu in het bestemmingsplan in een regeling voorzien die ziet op het beperkt toe kunnen staan van een maximale bouwhoogte van 20 meter. De 20 meter zal zeker niet voor het gehele gebouw gaan gelden.

Vitens heeft aangegeven De Plasse en de Alde Dyk te willen ontzien wat betreft het vrachtverkeer ten tijde van de aanleg/realisatie van grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie. Het verkeer zal tijdens de realisatiefase via de Hegedyk naar de locatie rijden, waarbij het op dit moment nog de vraag is of er wel een tijdelijke ontsluitingsweg voor het bouwverkeer naar De Plasse gerealiseerd gaat worden. De opmerking over de vele voertuigbewegingen gaat alleen op voor de aanlegfase van het plan en is tijdelijk van aard (Net als bij de aanleg van bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk). In de toelichting van het bestemmingsplan is duidelijk aangegeven dat de vervoersbewegingen tijdens de gebruiksfase van de waterwinning en drinkwaterproductie zeer beperkt zijn. De voorziene extra vervoersbewegingen op de gemeentelijke wegen als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling worden, gelet op het profiel van de wegen, qua verkeersafwikkeling niet als problematisch gezien. Een eventuele tijdelijke ontsluitingsweg met een aansluiting op De Plasse maakt geen onderdeel van het voorliggende bestemmingsplan uit.

Belangen bewoners zijn onvoldoende behartigd in het proces

Het participatieproces lijkt voornamelijk gericht te zijn geweest op de belangen van agrariërs, met beperkte betrokkenheid van omwonenden. De begeleidingscommissie lijkt vooral een adviserende rol te hebben gehad, waarbij Vitens uiteindelijk de locatiekeuze bepaalt. Wij voelen ons niet goed betrokken bij dit proces en vinden dat er meer gedaan moet worden om de belangen van omwonenden serieus te nemen. Zeker gezien de voorkeur van Vitens om de productielocatie eveneens in Luxwoude te situeren en de impact die dit heeft voor omwonenden. Ook de zorgen die bewoners hebben over het ontstaan van schade aan woning en bijgebouwen krijgt geeft ons als bewoners niet de overtuiging dat bewoners echt gehoord zijn in dit proces.

Gemeentelijke reactie:

In 2017/2018 is Vitens begonnen met een intensief gebiedsproces voor de voorgenomen waterwinlocatie Luxwoude. Er is een pompproef uitgevoerd en er hebben diverse onderzoeken plaatsgevonden. Ook is de m.e.r.-procedure doorlopen. Het gehele gebiedsproces is en wordt begeleid door de "Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude", waarin alle stakeholders vanuit het gebied zitting hebben. De omgeving is zeker in vergelijking met andere ruimtelijke projecten uitvoerig betrokken bij het proces. Zo is er al geruime tijd een projectenpagina op de website van Vitens te vinden, verschijnen er met regelmaat nieuwsbrieven en zijn er ook op de nodige momenten informatieavonden georganiseerd. Het betreffende gebiedsproces is gericht op alle overige belangen en stakeholders. Dit blijkt ook uit de samenstelling van de begeleidingscommissie en de wijze waarop Vitens invulling heeft gegeven aan de communicatie met de omgeving. Er is gedurende de voorbereiding van het plan voor eenieder voldoende gelegenheid geweest om met Vitens of andere vertegenwoordigers in de begeleidingsgroep in contact te treden om specifieke belangen en dergelijke onder de aandacht te brengen. Het is te kort door de bocht om achteraf te stellen dat de belangen van omwonenden onvoldoende zijn behartigd in het totstandkomingsproces van het ruimtelijke voornemen. De zorg die bewoners hebben over het ontstaan van schade aan woning en bijgebouwen als gevolg van de waterwinning heeft wel degelijk de aandacht gekregen in het planvormingsproces. Ondanks dat uit onderzoek is gebleken dat dergelijke schade zich zeer waarschijnlijk niet zal voordoen, heeft Vitens een deskundige(n) in de arm genomen om een uitgebreid monitoringssysteem op te zetten. Een en ander om de belangen van omwonenden te borgen. Het uiten van zorgen over mogelijk schade aan woningen en bijgebouwen door omwonenden heeft echter niet tot gevolg gehad dat er om die reden een andere locatiekeuze zou moeten volgen.

Punten van zorg natuur

Daarnaast vragen wij ons af of de productielocatie bovenop de Dassenburcht is gepland. In eerdere stukken was de conclusie van de natuurtoets dat de aanwezige burcht en vluchtpijpen niet zouden worden aangetast. Verstoring zou minimaal zijn echter met de gewijzigde terreininrichting die gepresenteerd is in de stukken van Fugro wordt het leefgebied van de das compleet verstoord (zie afbeeldingen bijlagen waarvan afb.1 niet onderdeel is van ingezonden stukken door Vitens). De essensterfte wordt als argument gebruikt, echter de essensterfte is maar aan de orde voor een heel klein stuk bosperceel. Dit geeft een vertekend beeld.

Gemeentelijke reactie:

Er is een natuurtoets uitgevoerd wat betreft het ruimtelijke voornemen van Vitens. Uit deze natuurtoets is gebleken dat het om een (oude) verlaten dassenburcht gaat. Voordat Vitens daadwerkelijk gaat starten met de werkzaamheden zal een actualisatie van de natuurtoets worden uitgevoerd, om na te gaan of er ook wijzigingen in het gebied zijn opgetreden ten opzichte van het eerder uitgevoerde onderzoek. Indien noodzakelijk kunnen er dan nog aanvullende maatregelen worden getroffen. Navraag bij Vitens leert dat waterwingebieden in z'n algemeenheid goede biotopen zijn voor de das. Zo komen er bijvoorbeeld ook in het waterwingebied van Oldeholtgade dassen voor en zijn er daar door Vitens speciale voorzieningen voor de das getroffen.

In de toelichting van het bestemmingsplan is aangegeven dat als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling ruim 4 ha bos permanent zal verdwijnen. Deze oppervlakte is exclusief de percelen die gekapt zijn vanwege de essentaksterfte. Deze kunnen gecompenseerd worden door de betreffende percelen weer in te planten met bos. Het bosareaal dat verdwijnt zal elders door Vitens moeten worden gecompenseerd. Vanwege de leeftijd van de bosvakken, tussen de 25 en 100 jaar, zal het te compenseren oppervlakte een factor tweemaal zo groot moeten zijn. Vitens wil deze boscompensatie in overleg met de gemeente Weststellingwerf realiseren bij de waterwinlocatie Oldeholtgade, hetgeen in overeenstemming is met het provinciale beleid voortvloeiend uit de Wet natuurbescherming. Daartoe zijn reeds de nodige stappen gezet.

Het ruimtelijke voornemen van Vitens nabij Luxwoude ziet tevens op een goede landschappelijke inpassing van het geheel, waarbij aan de hand van de inrichting gestreefd zal worden naar een bijdrage aan de biodiversiteit. Ook ten aanzien van de gebouwen wil men natuurinclusief te werk gaan.

Schade en gevolgen voor omwonenden

Met de verleende vergunning voor de waterwinning door de provincie maken wij ons zorgen over mogelijke schade aan onze woningen en bijgebouwen, gezien de nabijheid van gaswinning, klimaatverandering en daardoor steeds drogere zomers. Het ontbreken van een herstelfonds of

compensatiefonds bij eventuele schade is zorgwekkend. Wij stellen voor dat Vitens de bewijslast draagt met betrekking tot schade veroorzaakt door hun activiteiten, in plaats van deze verantwoordelijkheid bij bewoners neer te leggen.

Wij zouden graag een toelichting krijgen hoe de gemeente voornemens is bewoners te ontlasten op het moment dat er schade is ontstaan aan huizen en/of bijgebouwen van bewoners nadat Vitens is gestart met het onttrekken van water. Ook zien wij graag dat alle omwonenden hier vooraf over actief worden geïnformeerd.

Wij benadrukken het belang van een zorgvuldige en objectieve evaluatie van de impact van dit plan en een open dialoog met alle betrokken partijen. Beslissingen moeten worden genomen met respect voor de belangen van alle belanghebbenden en met aandacht voor de lange termijn.

Wij verzoeken de gemeenteraad vriendelijk om ons bezwaar serieus te nemen en het voorgenomen ontwerpbestemmingsplan Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie te heroverwegen.

Gemeentelijke reactie:

Er is aan de locatiekeuze van de voorgenomen waterwinning in Luxwoude zoals gezegd heel veel onderzoek voorafgegaan. De uitkomsten van dat onderzoek vormen feitelijk de onderbouwing van het voorliggende bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" en de voor de voorgenomen activiteit uitgewerkte milieueffectrapportage. Onderdeel van het onderzoek was ook het in beeld brengen van de mogelijke effecten van de voorgenomen waterwinning op het grondwaterpeil. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de te verwachten effecten dusdanig beperkt zijn dat het verantwoord is om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse te realiseren. Om in de praktijk deze verwachting te kunnen toetsen c.q. monitoren heeft Vitens in het veld een grondwatermeetnet gerealiseerd. Op deze wijze heeft men "de hand aan de kraan" ingeval de meetresultaten uit het veld niet mochten overeenkomen met de resultaten van het eerder verrichte onderzoek. Hetzelfde geldt eigenlijk wat betreft mogelijke bodemdaling ter hoogte van de winningslocatie en de naaste omgeving daarvan. De monitoring van eventuele bodemdaling (zogenaamde zettingsmonitor) werkt Vitens samen met de belanghebbenden in het gebied nader uit. Daarbij wordt gebruikgemaakt van externe expertise (Fugro en Antea Group).

Wij staan als gemeente aan de lat wat betreft de planologische inbedding van de door Vitens gewenste activiteiten qua grondwaterwinning en drinkwaterproductie op de gewenste locatie nabij Luxwoude. Daartoe is het onderhavige bestemmingsplan in samenspraak met de initiatiefnemer (Vitens) uitgewerkt. Het bestemmingsplan bevat de regels voor de bouw op en het gebruik van de gronden in het plangebied. Dat alles in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Het bestemmingsplan ziet daarentegen niet direct op de grondwateronttrekking. Daartoe is de provincie Fryslân op grond van de Waterwet (nu: Omgevingswet) het bevoegde gezag. De provincie heeft onlangs na een belangenafweging de definitieve watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude. Op grond van die Waterwet (nu: Omgevingswet) moet de onttrekker, Vitens in dit geval, eventuele schade aan onroerende zaken ondervangen, voor zover dit redelijkerwijze kan worden gevergd. Als de schade niet wordt ondervangen, moet deze als gevolg van de onttrekking (volledig) worden vergoed. De provincies hebben gezamenlijk een onafhankelijke en deskundige commissie ingesteld, de ACSG, die adviseert over de schade(vergoeding). Als gemeente kunnen wij niet de in de zienswijze gevraagde rol op ons nemen, omdat daar wettelijk anders in is voorzien. Meer informatie over de schaderegeling is te vinden via de volgende website: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/adviescommissie-schade-grondwater/>.

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

Indiener 2

Cliënte heeft kennisgenomen van het thans ter inzage liggende ontwerp-bestemmingsplan "Luxwoude-Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" en namens haar dien ik daartegen hierbij tijdig een zienswijze in.

De bezwaren van cliënte tegen een nieuwe drinkwaterwinningslocatie te Luxwoude, op zo'n 700 meter afstand vanaf haar woning en bijzondere (fruit-)boomgaard, is tweeledig van aard. Dit zal hieronder worden toegelicht.

Woning aan de Opslach 24:

Allereerst hecht cliënte eraan op te merken dat haar woning van circa 100 jaar oud de afgelopen 5 jaar in toenemende mate te maken heeft gekregen met scheurvorming. Dit als gevolg van de bodemdaling door drogere zomers. Weliswaar heeft cliënte inmiddels bericht ontvangen dat haar woning is opgenomen in het monitoringsplan van Fugro (in opdracht van Vitens), maar zij verlangt dat van tevoren zorgvuldig wordt onderzocht of haar oude woning überhaupt bestand is tegen de nadelige gevolgen die de beoogde drinkwaterwinningslocatie voor de omgeving ongetwijfeld met zich mee zal brengen.

Gemeentelijke reactie:

Eind vorig jaar heeft Vitens door expertisebureau Fugro nader onderzoek laten verrichten naar het risico op zakkingschade van de bebouwing op het perceel Opslach 24 te Luxwoude. Daartoe heeft een keukentafelgesprek en een inspectie ter plaatse plaatsgevonden. Wij zijn als gemeente door Vitens geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek.

Op basis van het locatiebezoek en onderzoek van Fugro is geconcludeerd dat er wat betreft de woning sprake is van verschillende funderingswijzen, waardoor de woning erg gevoelig is voor bodemdaling. Met name indien onder de funderingselementen veen is gelegen. Nader onderzoek zal de daadwerkelijke aanwezigheid van veen nog moeten aantonen.

De in het kader van de milieueffectrapportage (mer) berekende grondwaterstandverlagingen als gevolg van de onttrekking hebben, in een worst case scenario, een orde grootte van 0,1 tot 0,15 m. De maaiveldzakkingen bij dergelijke verlagingen zijn volgens Fugro verwaarloosbaar te achten. Zeker als dit vergeleken wordt met de autonome bodemdaling. In verhouding hebben zomers met een groot neerslagtekort een veel grotere impact op de grondwaterstand dan de voorgenomen drinkwateronttrekking van Vitens, aldus Fugro.

De monitoring ter plaatse van De Opslach 24 is dusdanig ruim opgezet (zowel in omvang als tijd) dat het natuurlijke grondwaterstandsverloop en de daaruit resulterende zettingen worden vastgelegd. Bij een eventuele schademelding kan zodoende worden beoordeeld of dit wordt veroorzaakt door lage grondwaterstanden. En zo ja, of een en ander te wijten is aan een natuurlijke droogte of de drinkwateronttrekking. Benadrukt wordt dat op basis van alle uitgevoerde onderzoeken is geconcludeerd dat het risico op zettingsschade als gevolg van de waterwinning aan de bebouwing zeer gering is. Met de ruim opgezette monitoring zijn de belangen van de eigenaresse van het perceel Opslach 24 te Luxwoude naar onze mening voldoende geborgd.

Boomgaard van bijzonder belang:

Volgens gedeputeerde de heer Douwstra mag de beoogde waterwinning in Luxwoude van 6,5 miljoen kuub per jaar onverminderd doorgaan, waarmee de putten in Terwisscha ook worden ontzien. Op die locatie diende het aantal opgepompte liters te worden gehalveerd, omdat het Drents Friese Wold te droog werd. Deze ernstige verdroging valt nu ook te voorzien in het gebied rondom de beoogde locatie in Luxwoude. Maar daarmee zal de bijzondere (fruit-)boomgaard van cliënte onherstelbaar worden beschadigd. Daartoe het onderstaande.

Gemeentelijke reactie:

De waterwinlocatie Terwisscha en de voorgenomen winlocatie Luxwoude zitten elk op een geheel andere wijze in het Friese grondwatersysteem, waardoor de effecten van beide winningen bij eenzelfde onttrekkingshoeveelheid geheel anders zijn. Beide winningen kunnen qua effecten dan ook niet met elkaar worden vergeleken. De winning Terwisscha is veel hoger gelegen vrij afwaterend gebied in het zuidoosten van Friesland. De voorgenomen waterwinning Luxwoude in het lage midden van Friesland zit in een poldergebied, waar ook nog eens zeer veel kwelwater naar boven komt.

Daardoor zijn de effecten van de waterwinning Luxwoude vele malen minder dan de effecten van de waterwinning Terwisscha, hetgeen ook reden voor Vitens is geweest om de mogelijkheid van een nieuwe winning nabij Luxwoude te onderzoeken. Een en ander valt ook te lezen in de Grondwater-atlas van Fryslân (te raadplegen via de volgende link: <https://cuatro.sim-cdn.nl/fryslan/uploads/Grondwateratlas%20Frysl%C3%A2n%202020.pdf>).

Uit het uitgevoerde geohydrologische onderzoek en de m.e.r.-studie blijkt dat helemaal geen ernstige verdroging valt te voorzien als gevolg van de winning Luxwoude.

Een structurele verlaging van het grondwaterpeil van 10 tot 15 centimeter in Luxwoude (zoals in het MER wordt verwacht) vormt een bijzonder groot risico voor de boomgaard van cliënte, die een zand/veenbodem heeft. Als een fruitboom dood gaat, dan verdwijnt hiermee ook het erfelijk

materiaal van de boom. Dat betekent in dit specifieke geval een onherstelbaar verlies voor ons nationaal cultuur-historisch erfgoed, en wel om reden dat de boomgaard van cliënte (met circa 100 hoogstam fruitbomen) als een van de grotere schaduwcollecties in Nederland moet worden aangemerkt. De boomgaard van cliënte maakt onderdeel uit van het Nederlands Fruit Netwerk, waarin samenwerking plaatsvindt tussen de collectiehouders en de Universiteit Wageningen. De bomen van cliënte leveren het genetisch materiaal dat via genoemd netwerk wordt uitgewisseld. Zou de genenbank van de appelcollectie van de Universiteit zelf, aangeplant in Randwijk, door welke calamiteit dan ook verloren gaan, dan moet kunnen worden teruggevallen op de schaduwcollecties waarvan die van mijn cliënte dus essentieel is.

Ter nadere onderbouwing van een en ander zal ik uw raad op korte termijn nog een schriftelijke verklaring van de Universiteit Wageningen nazenden.

Omdat er een bijzonder groot risico aanwezig is dat de beoogde drinkwinningslocatie te Luxwoude onherstelbare schade zal veroorzaken aan de boomgaard van mijn cliënte, die dus van bijzonder belang is, dient de planvorming hand in hand te gaan met een preventieve maatregel waarbij een variabel waterpeil wordt ingesteld rondom de boomgaard (en woning) van mijn cliënte. Hiervoor zal Vitens dus de samenwerking moeten zoeken met het waterschap. Gelet op het bovenstaande verzoek ik u namens cliënte met klem om haar zienswijze gegrond te verklaren en niet tot vaststelling van dit plan te besluiten.

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft de percelen van de fruitboomgaard meegenomen in het onderzoek en ter plaatse meetpunten geplaatst, mede op verzoek van de eigenaresse, om de uitgangssituatie goed vast te leggen. Daarnaast heeft een ter zake deskundigbureau (Aequator te Harderwijk) de bodemopbouw in kaart gebracht. Uit de grondwaterstandsmetingen en het onderzoek van Aequator blijkt dat de situatie ter plekke eerder "te nat" dan "te droog" is en dat de bodemopbouw niet optimaal is voor fruitbomen. Uit de reeds verzamelde grondwaterstandsreeksen ter plaatse kan namelijk worden opgemaakt dat de grondwaterstand in de zomer niet verder uitzakt dan globaal iets meer dan 1 meter minus maaiveld. Opvallend is dat in de winterperiode het grondwater tot in het maaiveld kan komen te staan (plasdras). Uit het MER-onderzoek blijkt dat er slechts een geringe grondwaterstandsverlaging wordt verwacht op de percelen. Als gevolg van deze geringe veranderingen worden er geen negatieve effecten voor de boomgaard verwacht.

Aequator heeft aangegeven dat in de boomgaard het grondwater al snel dicht onder maaiveld staat (ook geconstateerd tijdens bezoek op 9 december 2021). De bomen hebben waarschijnlijk last van te hoge grondwaterstand in het groeiseizoen. De bodem bestaat uit zwak lemig, matig fijn zand, maar is gemengd, soms met een beetje veen. Dit in combinatie met een slechte ontwatering maakt het profiel matig tot slecht doorlatend. Dit is een ongunstige situatie voor de bomen.

Het Wetterskip Fryslân heeft naar de waterhuishoudkundige situatie gekeken op de percelen van de fruitboomgaard en heeft aangegeven dat de percelen worden ontwaterd op een polderpeil van -2,50 m t.o.v. NAP. De percelen met de fruitbomen hebben een hoogteligging van circa -1,50 m t.o.v. NAP, of hoger. Dit betekent dus een drooglegging van ten minste 100 cm, wat in principe ruim voldoende is. Samenvattend kan gesteld worden dat door de bodemstructuur van de percelen waarschijnlijk niet erg best is en er daardoor snel stijgende grondwaterstanden optreden bij significante neerslag. Met een betere detailontwatering (greppels of buisdrainage) zou de huidige situatie waarschijnlijk kunnen worden verbeterd. Dit is echter de verantwoordelijkheid van eigenaresse.

Vitens heeft de eigenaresse van Opslach 24 te Luxwoude begin dit jaar aangeboden nog een nader onderzoek te laten verrichten naar de bodemgeschiktheid/kwaliteit in relatie tot de daar aanwezige fruitboomgaard. Dit met het oog op de veronderstelde relatie tussen de achteruitgang van de fruitboomgaard en de afgelopen droge zomers, hetgeen eigenaresse ook doet vrezen voor de (extra) gevolgen van de voorgenomen waterwinning. Daartoe had Vitens de boomtechnische adviseurs van Adviesbureau Copijn Boomspecialisten te Utrecht willen inschakelen. Eigenaresse heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van dit aanbod.

Gelet op voorgaande kunnen wij stellen dat Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen op verzoek van de eigenaresse Opslach 24 te Luxwoude de nodige onderzoeken heeft verricht naar de door haar op voorhand verwachte gevolgen van de grondwateronttrekking nabij Luxwoude voor haar woning en fruitboomgaard. Uit de resultaten is niet op voorhand gebleken dat de gevreesde gevolgen van de waterwinning zich ter plaatse zullen voordoen. Daarnaast is er een uitgebreid monitorings-systeem opgezet om eventuele effecten goed te kunnen monitoren en kan het "hand aan de kraan"-principe worden gehanteerd. Daarmee is naar onze mening de nodige zorgvuldigheid in acht

genomen en hoeft de niet nader onderbouwde stellingname van een bijzonder groot risico op onherstelbare schade aan de boomgaard de vaststelling van het bestemmingsplan niet in de weg te staan.

Aanvulling bij brief van 13 november 2023:

*Bij brief van 6 november 2023 diende ik namens xxxxxxxx (Opslach 24 te Luxwoude) tijdig een zienswijze in ter zake het ontwerp-bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie". Hierin is reeds aangekondigd dat ik u namens cliënte nog een nader schrijven van de Universiteit Wageningen zou doen toekomen, die u hierbij dan ook in de bijlage aantreft. Hieruit blijkt dat de boomgaard van cliënte **essentieel** is voor het behoud van de appelgenenbank in Randwijk op de lange termijn.*

Namens cliënte verzoek ik u onderhavig schrijven (met bijlage) toe te voegen aan haar zienswijze.

"Geachte xxxxxxxx,

Het Centrum voor Genetische bronnen Nederland (CGN) beheert en onderhoudt collecties van (groente)-gewassen, landbouwhuisdieren, bomen en struiken die van belang zijn voor de Nederlandse landbouw. Eén van de collecties is de appelcollectie, die aangeplant is op "Proeftuin Randwijk" waar Wageningen Universiteit & Research één van de partners is. Deze collectie waarborgt het voortbestaan van appelrassen en is o.a. opgebouwd uit appelrassen die tot het Nederlands cultureel erfgoed behoren. Deze zogenoemde erfgoedrassen zijn in hoofdzaak aangeleverd door het Nederlands Fruit Netwerk, uit veelal particuliere collecties die gezamenlijk een schaduwcollectie voor de genenbank vormen en van belang zijn in het geval zich een calamiteit of iets dergelijks voordoet bij de genenbank in Randwijk. Het voortbestaan van deze schaduwcollecties, waarvan die van xxxxxxxx te Luxwoude er één is, is essentieel voor het behoud van de appelgenenbank in Randwijk op lange termijn.

Vriendelijke groet,

*xxxxxxx
curator genenbank appels
Centrum Genetische Bronnen, Nederland (CGN)
Wageningen University & Research (WUR)"*

Gemeentelijke reactie:

De waarde die de fruitbomen hebben als achtervang voor de appelgenenbank in Randwijk staat in het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan niet ter discussie. Uit de diverse in opdracht van Vitens verrichtte onderzoeken is niet gebleken dat de geplande grondwateronttrekking zal leiden tot onherstelbare gevolgen voor de ter plaatse aanwezige boomgaard aan de Opslach 24 te Luxwoude. Bij de ingediende zienswijze zijn geen onderzoeksresultaten overlegd die het tegendeel aantonen. Los daarvan is de locatie expliciet in het grondwatermonitoringssysteem opgenomen om de onderzoeksresultaten straks in de praktijk te kunnen staven. Daarmee is er naar onze mening voldoende zorg geborgd voor het belang van de boomgaard.

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

Indieners 3

Wij maken bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. We willen de gemeenteraad vragen om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen temeer omdat het een grote impact heeft voor omgeving en omwonenden voor de komende tientallen jaren. Bewoners zijn nadrukkelijk niet meegenomen in het participatieproces omtrent de productielocatie en de alternatieven. We hopen dat wij onze zorgen zo goed mogelijk verwoorden in dit bezwaarschrift. We verwijzen naar ontvangen verslagen en nieuwsbrieven van Vitens. Zo krijgt u een goed beeld waarom wij vinden dat de beoogde productielocatie, en de effecten als gevolg van deze activiteiten voor omwonenden, onzorgvuldig is afgewogen. Daarnaast tonen wij aan dat er geen volledige participatie met omwonenden heeft plaats gevonden. Heeft u hierover aanvullende vragen dan zijn wij uiteraard bereid om hierover met u in gesprek te gaan en onze motivatie nader toe te lichten.

Er zijn twee belangrijke zaken die spelen en van invloed zijn op de omgeving.

- 1. Het bouwen van een productielocatie waar het grondwater wordt gezuiverd (de waterzuivering).*
- 2. Het onttrekken van 6,5 miljoen m3 grondwater (de waterwinning).*

Deze twee activiteiten hoeven niet noodzakelijk op dezelfde locatie plaats te vinden. Wij uitten onze bezwaren en zorgen over beide activiteiten.

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft er in het najaar van 2017 voor gekozen om een zeer open en transparant planproces met de verschillende stakeholders aan te gaan. Hierbij is ook uitdrukkelijk aandacht besteed aan het betrekken van belanghebbenden uit de omgeving van het plangebied van het ruimtelijke voornemen. Transparanter dan menig planproces uit het recente gemeentelijke verleden. In februari 2018 is een eerste grote informatiebijeenkomst geweest in het Dorpshuis van Luxwoude, die goed werd bezocht. Voor deze bijeenkomst zijn alle bewoners binnen het zoekgebied van ca. 8.000 ha voor de voorgenomen waterwinning uitgenodigd. Daarna hebben zijn er nog een aantal informatieavonden in het dorpshuis georganiseerd. Los daarvan verschijnen er met regelmaat nieuwsbrieven over het project. Verder heeft Vitens een projectenpagina op de eigen website ingericht. Op deze projectenpagina worden nieuwsberichten geplaatst en kan allerlei informatie, zoals de verschenen nieuwsbrieven, op informatieavonden gehouden presentaties en geproduceerde onderzoeksrapporten worden gedownload. Direct na het slagen van de pompproef in 2018 heeft Vitens een uitgebreide begeleidingscommissie in het leven geroepen, de "Begeleidingscommissie Waterwinning Luxwoude". In deze commissie hebben naast Vitens de volgende stakeholders zitten: Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Gemeente Opsterland, Staatsbosbeheer, LTO, agrariërs uit de streek, vertegenwoordigers van de Plaatselijk Belangen van Langezwaag en Luxwoude. Deze commissie heeft een adviserende rol richting Vitens onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie is nu zo'n 17 keer bijeen geweest.

Gelet op voorgaande zijn er genoeg mogelijkheden voor omwonenden geweest om van zich te laten horen gedurende het planproces. Dat kon via de informatiebijeenkomsten, het maken van een afspraak met de medewerkers van Vitens (waartoe veelvuldig is opgeroepen op de informatiebijeenkomsten) of via de partijen die aan tafel zaten bij de vergaderingen van de aangehaalde commissie. Vanaf het begin van het planproces heeft Vitens aangegeven dat het zowel over een win- als productielocatie gaat in Luxwoude.

1. Onzorgvuldig locatieonderzoek productielocatie (waterzuivering)

Het proces dat heeft geleid tot de keuze van de productielocatie voor drinkwater is naar onze mening onvoldoende zorgvuldig uitgevoerd. Het Quick scan rapport opgesteld door Royal HaskoningDHV biedt onvoldoende inzicht in alternatieve locaties en hun impact op de omgeving. De drie locaties die worden afgewogen zijn onvoldoende onderbouwd. Wij noemen een paar voorbeelden:

- *De Quick scan geeft aan dat de effecten op de omgeving bij locatie Gorredijk en locatie Klaverblad Noordoost minder nadelig zijn. Gezien beide locaties een industrie functie hebben weinig omwonenden. Hier zijn wij het mee eens. Uit het Quick scan rapport blijkt onvoldoende waarom er uiteindelijk toch gekozen wordt voor de locatie Luxwoude die de meeste overlast geeft voor omwonenden, milieu, natuur en landschap. De omliggende infrastructuur moet worden aangepast of aangelegd voor de vele voertuigbewegingen van met name zwaar vervoer voor de bouw van de productielocatie. De aanleg van extra infrastructuur tast de natuur, veiligheid en het woongenot van bewoners aan. Op een locatie met industrie functie is dit probleem niet aanwezig.*

Gemeentelijke reactie:

De keuze voor een nieuwe grondwaterwinningslocatie nabij het dorp Luxwoude vloeit voort uit de ter plaatse gunstige natuurlijke omstandigheden, waardoor er een veilige, robuuste en duurzame drinkwatervoorziening gerealiseerd kan worden. Aan de locatiekeuze zijn tal van specialistische onderzoeken voorafgegaan, die door ter zake deskundigen zijn getoetst. Uit al het verrichtte onderzoek is gebleken dat het ruimtelijke voornemen van Vitens om nabij Luxwoude een grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie te realiseren in het kader van een goede ruimtelijke ordening is te realiseren. Daarbij rekening houdend met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Gelet op artikel 2 van de Drinkwaterwet worden wij als gemeente geacht zorg te dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang. Hieruit volgt

een positieve gemeentelijke grondhouding ten opzichte van het ruimtelijke voornemen van Vitens. Vanuit dat belang heeft de provincie Fryslân onlangs op grond van de Waterwet ook een Watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude.

Vanaf de start van het project is Vitens N.V. te Zwolle al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een waterwinnings- als drinkwaterproductielocatie te realiseren. Aangezien wij de landschappelijke belevingswaarde van onze gemeente hoog in het vaandel hebben, is indertijd aan Vitens verzocht om te bezien of de productielocatie wellicht ook op een andere locatie zou kunnen worden gerealiseerd. Dit met het oog op mogelijk kunnen voorkomen van nieuwe industriële bebouwing langs de A7 tussen de bedrijventerreinen van Heerenveen en Drachten. Een dergelijke constructie is indertijd ook voor de waterwinning Nij Beets uitgewerkt (grondwaterwinning in Nij Beets en de opwerking van dat grondwater via een buisleiding op de drinkwaterproductielocatie in Noardburgum). Op ons verzoek heeft Vitens locatieonderzoek laten verrichten om de voor- en nadelen van een productielocatie elders in beeld te brengen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek is Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen bij de eerste voorkeurslocatie gebleven. Met het oog op veiligheid en leveringszekerheid wil men de productielocatie gescheiden houden van industriële activiteiten van derden. Dit los van andere aspecten als bijvoorbeeld de aanleg van extra leidingen en pompen.

Vitens heeft aangegeven in overleg en in samenwerking met de omgeving aan het ontwerp/uitelijk van het te realiseren complex te willen werken om tot een passende landschappelijke inpassing te komen. In bijlage 2 van de plantoelichting zijn landelijke voorbeelden opgenomen van productie-locaties.

Vitens heeft aangegeven De Plasse en de Alde Dyk te willen ontzien wat betreft het vrachtverkeer ten tijde van de aanleg/realisatie van grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie. Het verkeer zal tijdens de realisatiefase via de Hegedyk naar de locatie rijden, waarbij het op dit moment nog de vraag is of er wel een tijdelijke ontsluitingsweg voor het bouwverkeer naar De Plasse gerealiseerd gaat worden. De opmerking over de vele voertuigbewegingen gaat alleen op voor de aanlegfase van het plan en is tijdelijk van aard (Net als bij de aanleg van bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk). In de toelichting van het bestemmingsplan is duidelijk aangegeven dat de vervoersbewegingen tijdens de gebruiksfase van de waterwinning en drinkwaterproductie zeer beperkt zijn. De voorziene extra vervoersbewegingen op de gemeentelijke wegen als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling worden, gelet op het profiel van de wegen, qua verkeersafwikkeling niet als problematisch gezien. Een eventuele tijdelijke ontsluitingsweg met een aansluiting op De Plasse maakt geen onderdeel van het voorliggende bestemmingsplan uit.

Vitens heeft daarnaast aangegeven ernaar te streven om overlast zoveel mogelijk te beperken. Voor de volgende projectfase zal ook een klankbordgroep worden opgericht, waarin omwonenden zitting kunnen nemen om af te stemmen over en rekening te houden met hun belangen. Indien nodig zal ook de bredere omgeving worden geïnformeerd en alle informatie zal vindbaar zijn op de projectwebsite van Vitens.

- *Beoogde locatie Luxwoude is t.o.v. de andere locaties het meest verstorend voor de natuur en landschap. De impact op natuur en landschap is niet meegewogen in het Quick scan rapport. Evenals het aanleggen van infrastructuur en de kosten daarvan.*

Gemeentelijke reactie:

In de quickscan is inderdaad weinig aandacht besteed aan de aspecten natuur en landschap, maar dat was ook niet het hoofddoel van deze quickscan. Uit de milieueffectrapportage en de uitgevoerde natuurtoetsen blijkt namelijk dat de impact op natuur en landschap van de locatie Luxwoude beperkt is. Bovendien zal op de winlocatie aan natuurontwikkeling worden gedaan. De locatie zal landschappelijk worden ingepast en Vitens zal natuurinclusief gaan bouwen. Ook op de andere locaties zal er vanwege het ruimtebeslag alleen al ook al gauw sprake zijn van een zekere impact hebben op natuur en landschap. Aan de kosten van infrastructuur wordt in de quickscan wel degelijk aandacht besteed.

- *Het uitgetekende tracé van waterleidingen kan anders en daarmee is er minder leidingwerk nodig of vergelijkbaar met locatie Klaverblad Noordoost (langs snelweg naar IBF, tracé 3 kan komen te vervallen, resultaat minder leidingwerk door agrarisch gebied).*

Gemeentelijke reactie:

Voor de milieueffectrapportage en de quickscan is een globaal overzicht gegeven in de benodigde leidingtracés. Deze leidingtracés worden in een latere projectfase uitgewerkt door het uitvoeren van tracéstudies. Er zijn meerdere transportleidingen noodzakelijk omdat het water in verschillende

richtingen moet worden getransporteerd en er zowel drinkwater over kortere als grotere afstanden moet worden getransporteerd. In de verschillende leidingen worden verschillende drukken gehanteerd (zogenaamde lage- en hogedruk transportleidingen). Daarnaast zijn er in verband met leveringszekerheid van de drinkwatervoorziening meerdere leidingen nodig.

- *Daarnaast hebben wij via een Woo-verzoek uiteindelijk de vergaderstukken ontvangen van de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude. Wij hebben deze vergaderstukken opgevraagd omdat we geïnteresseerd waren in hoe besluiten tot stand kwamen. Daarnaast om te zien hoe de belangen vanuit verschillende stakeholders, met name bewoners, behartigd werden gedurende het proces. Dit omdat wij het idee hadden dat dit onvoldoende gebeurde. In meerdere vergaderingen is aandacht geweest voor de Quick scan en de alternatieve locaties. Echter zijn deze locaties nooit in het participatie proces met omwonenden meegenomen. Hieronder citeren wij een aantal belangrijke dingen uit de verslaglegging die volgens ons aantonen dat er geen fatsoenlijke dialoog met omwonenden is geweest, terwijl het bouwen van de waterzuiveringsinstallatie evenals de waterwinning een groot ruimtelijk effect heeft. Dit is onzorgvuldig vanuit de gemeente, Vitens en de Begeleidingscommissie en toont aan dat het afwegen van locaties door middel van de Quick scan niet objectief gebeurd is.*

Gemeentelijke reactie:

De keuze voor een nieuwe grondwaterwinningslocatie nabij het dorp Luxwoude vloeit voort uit de ter plaatse gunstige natuurlijke omstandigheden, waardoor er een veilige, robuuste en duurzame drinkwatervoorziening gerealiseerd kan worden. Aan de locatiekeuze zijn tal van specialistische onderzoeken voorafgegaan, die door ter zake deskundigen zijn getoetst. Uit al het verrichtte onderzoek is gebleken dat het ruimtelijke voornemen van Vitens om nabij Luxwoude een grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie te realiseren in het kader van een goede ruimtelijke ordening is te realiseren. Daarbij rekening houdend met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Gelet op artikel 2 van de Drinkwaterwet worden wij als gemeente geacht zorg te dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang. Hieruit volgt een positieve gemeentelijke grondhouding ten opzichte van het ruimtelijke voornemen van Vitens. Vanuit dat belang heeft de provincie Fryslân onlangs op grond van de Waterwet ook een watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude. Vanaf de start van het project is Vitens N.V. te Zwolle al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een waterwinnings- als drinkwaterproductielocatie te realiseren. Aangezien wij de landschappelijke belevingswaarde van onze gemeente hoog in het vaandel hebben, is indertijd aan Vitens verzocht om te bezien of de productielocatie wellicht ook op een andere locatie zou kunnen worden gerealiseerd. Dit met het oog op mogelijk kunnen voorkomen van nieuwe industriële bebouwing langs de A7 tussen de bedrijventerreinen van Heerenveen en Drachten. Een dergelijke constructie is indertijd ook voor de waterwinning Nij Beets uitgewerkt (grondwaterwinning in Nij Beets en de opwerking van dat grondwater via een buisleiding op de drinkwaterproductielocatie in Noardburgum). Op ons verzoek heeft Vitens locatieonderzoek laten verrichten om de voor- en nadelen van een productielocatie elders in beeld te brengen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek is Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen bij de eerste voorkeurslocatie gebleven. Met het oog op veiligheid en leveringszekerheid wil men de productielocatie gescheiden houden van industriële activiteiten van derden. Dit los van andere aspecten als bijvoorbeeld de aanleg van extra leidingen en pompen.

- *Daarbij willen wij opmerken dat de Begeleidingscommissie is ingesteld als instrument om aan te kunnen tonen dat alle belangen worden behartigd. De Begeleidingscommissie is door Vitens samengesteld en aangevuld. Procedureel denkt de gemeente en Vitens dat hiermee de zijn belangen zijn afgedekt door de vertegenwoordigers van Plaatselijk belang Luxwoude en Langezwaag, echter inhoudelijk zijn de belangen van bewoners onvoldoende behartigd, is gebleken. Daarbij is Plaatselijk belang geen vertegenwoordiging van alle bewoners. Niet iedereen is lid. In een telefonisch gesprek met zowel de vertegenwoordiger van Plaatselijk belang Luxwoude xxxxxxxx en xxxxxxxx van Plaatselijk belang Langezwaag is bevestigd dat er geen ruggenspraak door hen is gehouden over de productielocatie en de gevolgen daarvan met bewoners. Ook merken wij op dat Plaatselijk belang Langezwaag pas op de tiende vergadering (16 juni 2022) aangehaakt is door Vitens. Terwijl op 10 maart 2020 al voor het*

eerst inhoudelijk gesproken werd over de productielocatie. Plaatselijk belang Terwispel (relevant voor bewoners van de Alde Dyk, het verlengde van de Plasse) is in zijn geheel niet meegenomen. Dit vinden wij onzorgvuldig. Uit het eerste Verslag (5 december 2018) citeren wij: "Vitens vindt het belangrijk om het verdere onderzoek en het proces om te komen tot een nieuwe winlocatie te laten begeleiden door een commissie. Hiermee zijn altijd positieve ervaringen opgedaan en het maakt het proces open." Uit de verslaglegging blijkt echter dat het proces totaal niet "open" is zoals het doel was van Vitens. De wijze waarop wij als bewoners uiteindelijk aan de verslaglegging hebben moeten komen onderstreept dit.

Uit het vergaderverslag: Zesde vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-O7.O2, 9 juni 2020. De volgende citaten die van belang zijn:

"Voor het onderzoek zijn de Gemeente Opsterland en de Gemeente Heerenveen geïnterviewd. Er is naar diverse toetsingscriteria gekeken. Voor elke locatie wordt toegelicht wat het resultaat is voor de verschillende criteria. De locatie Luxwoude komt nu het beste uit de bus, mede omdat het aantal kilometers leiding door de landerijen het laagst is. Bij de locaties Klaverblad Noordoost en Gorredijk is de lengte aan nieuwe leidingen beduidend hoger. Maar er zijn meerdere criteria waarop Luxwoude beter scoort. De uiteindelijke keuze voor de locatie zal door Vitens gemaakt moeten worden. xxxxxxxx benadrukt dat uiteindelijk Vitens zelf een keuze gaat maken en dat de overheden (gemeente en provincie) over de vergunningverlening gaan. Maar in de begeleidingscommissie zijn natuur-, landbouw- en bewonersbelangen vertegenwoordigd om Vitens en de overheden in een vroegtijdig stadium te adviseren over de belangen en de voorkeuren in het gebied. Er wordt om die reden een verkennende ronde in de vergadering gedaan hoe tegen de resultaten van studie wordt aangekeken.

Xxxxxxxx heeft de resultaten van het onderzoek die er nu liggen binnen Vitens gepresenteerd in het Managementteam van Assetmanagement. De definitieve rapportage moet nog worden afgewacht, maar de focus ligt nu wel duidelijk op de locatie Luxwoude. Dit heeft met meerdere aspecten te maken waaronder de praktische haalbaarheid, planningstechnische kant, duurzaamheid, en kosten. Als voor een andere locatie wordt gekozen dan Luxwoude verandert de scope van het project wat ook risico's en vertraging met zich meebrengt."

Gemeentelijke reactie:

Het doel van de commissie is niet "om aan te tonen dat alle belangen behartigd worden". Dit is een onjuiste formulering. De doelen en de rol van de Begeleidingscommissie Waterwinning Luxwoude zijn vastgelegd in een apart document dat in de eerste vergadering van de commissie is besproken. De commissieleden hebben een adviserende rol richting Vitens en brengen ook belangen van de stakeholders in.

Los daarvan heeft Vitens ook de nodige informatiebijeenkomsten georganiseerd en informatie via nieuwsbrieven en dergelijke gedeeld op het Internet. Een en ander vanuit het oogpunt om de omgeving zoveel mogelijk bij de planontwikkeling te betrekken. Bovendien was er altijd de mogelijkheid om met de programmamanager van Vitens in gesprek te treden of hem vragen te stellen. Vitens heeft veelvuldig op deze contactmogelijkheid gewezen, terwijl er in de praktijk maar weinig gebruik van gemaakt is. Het "participatieproces" is daarmee tot nu toe veel uitgebreider geweest dan voorheen voor onze ruimtelijke plannen gebruikelijk was. Een dergelijk participatieproces vraagt ook om een actieve houding van de omgeving. Zo zijn op 12 december 2017 de Plaatselijke Belangen van Luxwoude, Langezwaag, Terwispel en Gorredijk al door Vitens op de hoogte gebracht over een onderzoek naar de grondwaterwinmogelijkheden in de omgeving Heerenveen – Gorredijk. Voor de volledigheid geven wij hieronder het bericht van toen weer:

"Onderwerp: Onderzoek naar grondwaterwinmogelijkheden in omgeving Heerenveen - Gorredijk

Aan de Besturen van de Plaatselijke Belangen in de omgeving van Heerenveen-Gorredijk,

Om de drinkwatervoorziening in Friesland ook voor de toekomst veilig te stellen zijn nieuw drinkwaterbronnen nodig. In verband hiermee gaat Vitens het komende jaar onderzoek doen in het gebied globaal gelegen tussen Heerenveen en Gorredijk om de geschiktheid voor waterwinning te onderzoeken. Alle inwoners van het zoekgebied worden hierover per brief geïnformeerd door Vitens. Via deze email willen wij u als Plaatselijk Belang ook informeren. Als bijlage is een voorbeeld van de brief opgenomen, die vandaag verzonden gaat worden. Voor meer informatie over de achtergronden

en de onderzoeksactiviteiten verwijzen we u naar de bijgevoegde brief. Ook kunt u informatie over het project vinden op de projectenpagina van onze internetsite. De link hiervan is www.vitens.nl/waterwinningfriesland.

Met vriendelijke groet,

xxxxxx"

Plaatselijk Belang Terwispel is indertijd niet bij de aangehaalde begeleidingscommissie betrokken in verband met het feit dat Terwispel buiten het vastgestelde invloedsgebied van de winning is gelegen. Dat neemt niet weg dat Plaatselijk Belang Terwispel ook het signaal had kunnen afgeven dat desondanks bij de begeleidingscommissie aan zou willen schuiven.

- **Onze reactie:** *Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de zienswijze van de gemeente Opsterland. Wij zijn blij dat de gemeente Opsterland deze zienswijze heeft ingebracht want anders had er überhaupt geen onderzoek naar alternatieve locaties plaats gevonden. Echter het onderzoek is naar onze mening niet objectief uitgevoerd er is toegewerkt naar een conclusie die Vitens voor ogen had namelijk: de productielocatie situeren in Luxwoude. Hier is in vroege fase van het project door Vitens al op aangestuurd omdat anders de scope van het project zou veranderen en dit vertraging met zich mee zou brengen. Zonde dat dit niet toen al zorgvuldig is opgepakt en geparticipeerd is met omwonenden vanwege het grote ruimtelijke effect op de leefomgeving van bewoners. Hiermee is onnodig veel tijd verloren gegaan.*

Gemeentelijke reactie:

Kortheidshave verwijzen wij naar hetgeen al eerder door ons is gesteld met betrekking tot de locatiekeuze.

- *Een inhoudelijk punt over de factor duurzaamheid: verbruik 237.130 kWh (Klaverblad Noordoost) vs verbruik 90.938 kWh (locatie Luxwoude) = 146.192 kWh. Stel je gaat uit van 15 cent per kWh (grootverbruik tarief) dan is dit verschil slechts 22.000 euro. Een kleinigheid vergeleken met de effecten voor omwonenden en op de kosten van het totale project.*

Gemeentelijke reactie:

Vitens streeft naar een zo duurzaam mogelijke drinkwatervoorziening, waarbij ook in de afweging is meegenomen het verschil tussen de tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase en de blijvende effecten in de beheerfase. Het is een integrale afweging waarbij ook andere aspecten een rol spelen.

"RDDHV en Vitens zullen de resultaten bespreken met de Gemeente Heerenveen (ambtelijk) en Gemeente Opsterland (bestuurlijk). Nadere uitwerking van het overleg zal plaatsvinden in afstemming met xxxxxxxx."

- **Onze reactie:** *Uit de Quick scan blijkt dat alledrie de locaties mogelijk zijn als productielocatie. Hiermee willen wij aantonen dat de locaties niet zorgvuldig zijn afgewogen en verkend. Aangezien Klaverblad Noordoost een aannemelijke optie was voor een productielocatie had dit ook bestuurlijk afgewogen moeten worden met de Gemeente Heerenveen. We hebben geen verdere informatieverstreking kunnen vinden over wat er ambtelijk of bestuurlijk besproken is tussen onderlinge gemeenten. Dit is wel degelijk van belang. Op 6 november 2023 hebben we telefonisch navraag gedaan bij de heer xxxxxxxx (Vitens). Hij liet weten dat er met name afstemming is geweest over transportleidingen van de productielocatie Luxwoude over bedrijventerrein Klaverblad noordoost, zodat er stroken gereserveerd zouden worden voor de transportleidingen. Ook is er afstemming geweest over de realisatie van de productielocatie op Klaverblad Noordoost. Het gebiedsproces had dan aangepast moeten worden bij de gemeente Heerenveen. Bij deze constatering is het gebeven. Omdat er geen zorgvuldige verslaglegging heeft plaats gevonden is het ook moeilijk te controleren of er zorgvuldig onderzoek is geweest naar de haalbaarheid van realisatie op Klaverblad Noordoost. Dhr. xxxxxxxx heeft wel aangegeven dat hij kijkt of hij de presentatie die is gegeven door hem aan de wethouder in Heerenveen destijds nog voor ons kan achterhalen. We zullen nog een poging ondernemen om hierover meer informatie te ontvangen.*

Gemeentelijke reactie:

Naar aanleiding van onze opmerking over de onderbouwing van locatiekeuze in het onderzoekstadium van het planvoornemen heeft Vitens de keuze voor de bouw van de productielocatie op Luxwoude zorgvuldig nader onderbouwd. Hiertoe was geen bestuurlijke besluitvorming van de gemeente Heerenveen noodzakelijk.

"Xxxxxxxx (Plaatselijk belang Luxwoude) geeft aan de voorkeur voor de locatie Luxwoude vanuit duurzaamheid begrijpelijk te vinden en hij staat er persoonlijk positief tegenover. Hoe de streek erover denkt is een andere zaak. Vragen die hierbij spelen zijn bijvoorbeeld "Wat komt er te staan?", "Hoe zit het met zichtbaarheid?" en "Wat betekent het voor de omgeving?". Men gaat er nu wel vanuit dat er ook een gebouw komt, omdat dit ook vanaf het begin zo is gecommuniceerd."

- **Onze reactie:** Plaatselijk belang heeft aangegeven dat ze niet weten hoe de streek erover denkt. Wij kunnen nergens terug vinden in het participatie proces dat er actief met omwonenden is gesproken over de locatie van de productielocatie zodat in de afwegingen meegenomen kon worden om dit in hoe "de streek" er over denkt. Daarbij merken we op dat het natuurlijk niet gaat om wat meneer xxxxxxxx er persoonlijk van vindt. Wij hebben telefonisch van beide vertegenwoordigers Plaatselijk belang begrepen (6 november 2023) dat er vanuit hun verantwoordelijkheid als belangen behartiging bewoners (zoals Vitens hun deelname ziet) geen ruggenspraak is gehouden met omwonenden over het effect voor de omgeving m.b.t. de beoogde productielocatie. Hieruit blijkt dat bewoners onvoldoende zijn vertegenwoordigd. Volgens hen was de georganiseerde bewonersavonden voldoende. Dit zijn wij niet men hen eens. Dhr. xxxxxxxx van Vitens geeft aan dat er met name afstemming is geweest met agrariërs, die hadden voorkeur voor Luxwoude als productielocatie. Wij vinden het als bewoners onbegrijpelijk dat er in al die vijf jaar wel met agrariërs contact is gezocht maar niet met omwonenden. Aangezien een aantal van de ondertekenaars letterlijk een tijdelijke toegangsweg in hun zichtveld krijgen. Ook de gemeente heeft hier nadrukkelijk steken laten vallen. Meerdere bewoners van de Plasse en Alde Dyk hebben melding gedaan de afgelopen jaren over de verkeerssituatie op De Alde Dyk/ De Plasse. Bermen worden verreden doordat groot vrachtverkeer niet goed kan passeren. Ook wordt er veelvuldig te hard gereden op onze weg waar 60 km per uur de maximale snelheid is. Ook in een eerdere zienswijze hebben wij dit bij de gemeente onder de aandacht gebracht.

Gemeentelijke reactie:

De raadpleging van de streek heeft plaatsgevonden op basis van inspraak op grond van de Algemene inspraakverordening Opsterland (2006). Daartoe werd een voorontwerpbestemmingsplan voor het ruimtelijke voornemen op de gebruikelijke wijze ter inzage gelegd en kon door eenieder op het plan worden gereageerd. Voorafgaand aan de terinzagelegging heeft Vitens de nodige informatie met de streek gedeeld over de planvorming.

We merken nogmaals op dat de aangehaalde tijdelijke ontsluitingsweg geen onderdeel uitmaakt van dit bestemmingsplan.

"Xxxxxxxx van de gemeente licht het beleid van de Gemeente Opsterland toe. Het RO-uitgangspunt is dat er geen nieuwe grote gebouwen in het buitengebied worden neergezet. Als dit wel noodzakelijk is, zal dit goed gemotiveerd moeten worden. Bij Nij Beets is alleen een wingebied aanwezig en geen zuivering. Verschillen in keuzes moeten duidelijk worden toegelicht. Andere belangrijke beleidslijnen binnen de gemeente zijn duurzaamheid en streven naar vermindering van het energieverbruik. Ook landschappelijke inpassing is belangrijk. Het gaat om weinig verkeersbewegingen in de beheerfase. Voor de Gemeente Opsterland zullen alle aspecten op een rij moeten worden gezet. De QuickScan helpt hier goed bij. Als Luxwoude duidelijk voordelen heeft, kan de gemeente hier waarschijnlijk wel in meegaan. Dit zal met de Gemeente Opsterland verder moeten worden besproken."

- **Onze reactie:** Het heeft een groot ruimtelijk effect, de bouwhoogte is ook in de tussentijd bijgesteld van 12 naar 20 meter. De gemeente wijkt hierbij dus af van het RO-uitgangspunt. Wederom een reden om alternatieve locaties beter af te wegen aangezien die andere locaties een industrie-functie hebben waar hoge gebouwen beter passend zijn.

Gemeentelijke reactie:

Als gevolg van gewijzigde inzichten qua benodigde hoogte voor de technische installatie bleek een

bouwhoogte van 12 meter te beperkt. De bouwhoogte van 12 meter sloot in eerste instantie prima aan bij de maatvoering die wij kennen voor de maximale bouwhoogte voor agrarische bedrijfsgebouwen in het buitengebied (13 meter). Nu echter een (deels) hoger gebouw dan gebruikelijk is voor het buitengebied noodzakelijk is, diende de noodzaak en de inpasbaarheid ervan specifiek te worden gemotiveerd. Een en ander vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening. Vitens heeft daartoe een toereikende nadere onderbouwing aangeleverd. Het bestemmingsplan kent nu een oppervlaktebeperking wat betreft de maximale bouwhoogte van 20 meter. Zo mag de gezamenlijke oppervlakte van gebouwen en overkappingen niet meer dan 8.000 m² bedragen, waarvan ten hoogste 3000 m² een maximale bouwhoogte van 20 meter mag hebben. Voor de resterende oppervlakte geldt de oorspronkelijke 12 meter. Vitens is voornemens om bij de concrete uitwerking van de bouwplannen een te vormen klankbordgroep te betrekken, waarin ook omwonenden zitting kunnen nemen om mee te praten over het uiteindelijke ontwerp.

Uit het vergaderverslag: Zevende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude 8, BC-LUX-08.02, 22 september 2020:

"De rapportage zal op 3 november a.s. bestuurlijk worden besproken met de Gemeente Opsterland (wethouder Anko Postma)."

- **Onze reactie:** *Is bij de bespreking van de Quick scan rapportage ook aandacht geweest voor het participatieproces met omwonenden en de gemeenteraad? Gezien het wel degelijk een ruimtelijk effect heeft.*

Gemeentelijke reactie:

De quickscan is een van de vele onderzoeken die ten grondslag heeft gelegen aan de opstelling van het voorontwerp van het bestemmingsplan. Het inspraak- c.q. participatieproces start feitelijk met de terinzagelegging van het voorontwerpbestemmingsplan op grond van de Algemene inspraakverordening Opsterland (2006). Dat was in deze niet eerder dan op 9 juni 2022.

Het uit de vergaderstukken van de begeleidingscommissie geciteerde overleg betreft een informeren overleg met de portefeuillehouder ruimtelijke ordening om hem mee te nemen in de uitkomsten van het onderzoek. Daarmee zijn het feitelijk voorbereidende handelingen op toekomstige besluitvorming (het in procedure brengen van het voorontwerpbestemmingsplan). Een voorontwerpbestemmingsplan is bij wijze van spreken een eerste proeve op basis van de tot dan toe gevoerde onderzoeken. Hierop kon na 9 juni 2020 door eenieder en wettelijke overleginstanties volop worden gereageerd. Ook de gemeenteraad kan op dat moment op eigen initiatief het voorontwerpbestemmingsplan voor bespreking agenderen, hetgeen in deze niet is gebeurd.

Uit het vergaderverslag: Achtste vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-09.02, 2 februari 2021.

"De studie van RHDHV is afgerond en het rapport is opgeleverd en verspreid onder de commissieleden. Uitkomst van deze studie is dat een locatie van de zuivering op de plek van de winning de voorkeur geniet. Deze voorkeur is eerder ook in de begeleidingscommissie uitgesproken, onder andere vanwege de efficiëntie en het beperken van de kilometers leidingstracés door landbouwgrond. Eind 2020 zijn de resultaten bestuurlijk besproken met de gemeente Opsterland (wethouder Anko Postma). Vitens kan verder met de uitwerking van de productielocatie Luxwoude."

- **Onze reactie:** *er heeft geen participatie met bewoners plaatsgevonden in deze periode en er is geen duidelijk beeld geschetst richting bewoners dat het om meerdere functies gaat, de waterwinning en de bouw van de waterzuiveringsfabriek en het uitvoeren van de waterzuivering. De participatie en informatie die met bewoners is gedeeld ging met name over de waterwinning en de bodemeffecten en niet over de productielocatie en de alternatieven. Zie ook de brieven die zijn gestuurd vanuit Vitens aan bewoners in deze periode.*

Gemeentelijke reactie:

In de communicatie en plannen van Vitens is altijd sprake geweest van de realisatie van een waterwinning- en drinkwaterproductielocatie te Luxwoude. Korthedshalve verwijzen wij naar de Nota Reikwijdte en Detailniveau, het MER en het voorontwerpbestemmingsplan dat al in 2022 al in procedure is geweest en het daarbij behorende landschappelijke inpassingsplan. Ook tijdens de informatieavonden in het dorpshuis van Luxwoude is er door Vitens ruimschoots aandacht aan besteed.

Uit het verslag: Negende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-10.02, 12 april 2021.

Ten aanzien van de ontsluiting van het terrein zijn er meerdere mogelijkheden. Voorkeur van Vitens is een nieuwe ontsluiting richting De Plasse. Met landeigenaren moet hier verder over worden afgestemd. Ontsluiting vanaf de Hegedyk kan eventueel ook, aangezien het aantal vrachtwagenbewegingen in de bedrijfsfase niet erg groot is. Verdere uitwerking is noodzakelijk.

- **Onze reactie:** *Vitens geeft voorkeur aan permanente ontsluitingsweg via de Plasse. Er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.*

Gemeentelijke reactie:

Het citaat van 12 april 2021 is achterhaald vanwege het feit dat Vitens geen overeenstemming over een permante toegangsweg met de betrokken agrariërs kon bereiken. Een (permanente) ontsluiting via De Plasse is los daarvan ook geen onderdeel van het bestemmingsplan.

Uit het verslag: Tiende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-11.02, 16 juni 2021.

"Ontsluiting waterwingebied

Xxxxxxxx van Vitens is samen met de rentmeester van Vitens bij de twee agrariërs op bezoek geweest om te praten over de mogelijkheden van de aanleg van een definitieve ontsluitingsweg over hun gronden richting De Plasse. Beide agrariërs hebben duidelijke bezwaren geuit. Omdat de verwachting van Vitens is dat het veel tijd en energie gaat kosten om deze ontsluitingsroute te realiseren, is verder afgezien van deze optie. Het zou vertraging in de planvorming opleveren. Voor de beheerfase wordt daarom gekozen voor ontsluiting van de productielocatie richting de Hegedyk. Dit besluit is reeds teruggekoppeld met beide agrariërs. De verwachting is dat beide agrariërs wel meewerken aan een tijdelijke toegangsweg voor de bouwfase. Nadere afspraken hierover moeten nog worden gemaakt. Gesprekken hierover zijn gaande."

- **Onze reactie:** *Vitens stelt haar mening bij naar een tijdelijke toegangsweg, gedurende de bouwfase via de Plasse. Er is geen feitelijke onderbouwing terug te vinden voor aanleg van een weg van circa 1 kilometer. En er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.*
- *In Mer wordt door Vitens ook over een tijdelijke weg gedurende bouwfase gesproken. Echter zijn er ook rapporten van de brandweer en de Fumo waarbij deze partijen adviseren beide om te kijken of de beoogde tijdelijke toegangsweg in stand gehouden kan worden dit zodat het perceel via twee mogelijkheden te bereiken is voor incidentenbestrijding.*
- *Deze tegenstrijdigheid aan informatieverstrekking is onduidelijk voor ons.*

Gemeentelijke reactie:

Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de komst van een eventuele tijdelijke toegangsweg voor het bouwverkeer naar de locatie Hegedyk 12 te Luxwoude. De gesuggereerde optie van een tijdelijke ontsluiting via de Plasse maakt in ieder geval geen onderdeel uit van het bestemmingsplan. Bij het uitblijven van een keuze voor een tijdelijke toegangsweg voor het bouwverkeer zal het bouwverkeer uiteindelijk de route via de permanente ontsluitingsweg voor de locatie moeten gebruiken. Vitens is voornemens een nog in het leven te roepen klankbordgroep te betrekken bij de verdere uitwerking van de bereikbaarheid van de locatie voor het bouwverkeer.

Uit het verslag: 11^e vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude, Verslag: BC-LUX-12.02, 28 september 2021.

"Xxxxxxxx vraagt wat de stand van zaken is betreffende het overleg over een tijdelijke en permanente toegangsweg via De Plasse. Xxxxxxxx van Vitens meldt dat er mondelinge toezegging is voor de aanleg en het gebruik van een tijdelijke toegangsweg ten tijde van de aanleg/bouwfase. Voor een definitieve toegangsweg was geen overeenstemming te bereiken en zal gekozen worden voor de bestaande (te optimaliseren) ontsluitingsweg via de Hegedyk."

- **Onze reactie:** *Er heeft verder overleg met agrariërs plaatsgevonden, Vitens heeft toestemming. Van wie heeft Vitens toestemming? Er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.*

Gemeentelijke reactie:

Het zal hier ongetwijfeld over de grondeigenaren gaan. Echter, wij wijzen er nogmaals op dat het bestemmingsplan niet ziet op de aanleg van een tijdelijke ontsluitingsweg voor bouwverkeer. De opmerkingen over deze ontsluitingsweg zijn planologisch niet relevant voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

Negende informatiebrief Vitens aan bewoners, januari 2022:

"Voortgang proces en laatste mogelijkheid om nog informeel te reageren op onze plannen. Na een intensief traject van vier jaar planvoorbereiding en onderzoek, in afstemming met de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude en de streek, is het bijna zover dat Vitens de wettelijke procedures voor de waterwinvergunningaanvraag en de aanpassing van het bestemmingsplan (waarin de bestemming van het waterwingebied zal worden geregeld) gaat opstarten. Dit zal in de loop van dit jaar plaatsvinden."

- **Onze reactie:** *op moment van schrijven was er 4 jaar intensieve planvoorbereiding geweest. In eerder nieuwsbrieven en bewonersbijeenkomsten is alleen aandacht voor onderdeel waterwinning richting bewoners en niet de productielocatie en de zuiveringsactiviteiten. Een beperkt deel van de activiteiten is onder de aandacht gebracht. Vitens, de gemeente en de Begeleidingscommissie zijn hier nalatig geweest.*

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft er indertijd voor gekozen om gedurende de voorbereiding van de noodzakelijke procedures bij de verschillende overheidsinstanties al veel informatie met de omgeving te delen. Deze informatie op basis van diverse onderzoeken is veelal thematisch gedeeld. Een en ander is uiteindelijk bijeengebracht in een voorontwerpbestemmingsplan dat ziet op de realisatie van een grondwaterwinning- en een drinkwaterproductielocatie op het toekomstige adres Hegedyk 12 te Luxwoude. Over de inhoud van het plan is duidelijk gecommuniceerd en de inhoud van het plan is onderwerp geweest van de gemeentelijke inspraakprocedure, zoals gebruikelijk is bij soortgelijke ruimtelijke procedures.

11^e informatiebrief Vitens, september 2022

"Vitens organiseert een informatieavond om u te informeren over de laatste stand van zaken van ons project voor het realiseren van een nieuwe waterwinning en productielocatie nabij Luxwoude. Tijdens de avond ligt de nadruk op de waterwinning in relatie tot de woningen. Er zal aandacht worden besteed aan het ontwerp van het meetnet dat Vitens wil aanleggen om de uitgangssituatie goed vast te leggen en eventuele zettingsveranderingen als gevolg van de start van de winning in beeld te brengen."

- **Onze reactie:** *De term productielocatie nabij Luxwoude wordt hier voor het eerst genoemd. De nadruk van participatie heeft gelegen op de waterwinning en niet de productielocatie en de effecten daar van voor omwonenden.*

Gemeentelijke reactie:

Zie onze voorgaande reactie.

Uit document: b_NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201_tb15, Reactie gemeente Opsterland op opmerking Provincie Fryslân, pagina 3:

"De locatie is met de bevolking uit de omgeving en de gebruikers van het gebied goed afgestemd en kan op steun rekenen."

- **Onze reactie:** *Dit is niet juist en het kan niet op onze steun rekenen. Wij refereren naar eerdere argumentatie dat ook de vertegenwoordigers van Plaatselijk belang Luxwoude en Langezwaag erkennen dat er geen ruggenspraak door hen is gehouden over de productielocatie en de gevolgen daarvan met bewoners. Wij willen graag weten op welke feiten is geconstateerd dat dit op steun kan rekenen.*

Gemeentelijke reactie:

Met een viertal inspraakreacties op het voorontwerp van het bestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie, een beperkte opkomst op de georganiseerde informatiebijeenkomsten van Vitens en het uitblijven van inhoudelijke vragen uit de omgeving in de richting van zowel Vitens als ook de gemeente, hebben wij gemeend deze conclusie op dat moment te kunnen trekken.

Quick scan locatiekeuze, productielocatie Luxwoude, Afweging van verschillende locaties voor nieuwe productielocatie Luxwoude, behorende bij nieuwe grondwaterwinning, Referentie: BH2389-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0001, 7 oktober 2020:

"Bij het project van de grondwaterwinning op dit perceel zijn de bewoners meegenomen in het proces. Hierbij is ook gecommuniceerd dat er een productielocatie nodig is. Belangrijke stakeholders zijn Dorpsbelang Luxwoude, nabije burens, Staatsbosbeheer, de Vogelwacht en de LTO."

- **Onze reactie:** Er is gecommuniceerd dat er een productielocatie nodig is. Er is geen uitvraag gedaan naar bewoners in Langezwaag "de Plasse" en Terwispel "Alde Dyk". Alleen dorpsbelang Luxwoude is meegenomen. Dorpsbelang Langezwaag en Terwispel niet terwijl de effecten voor deze bewoners groot zijn m.b.t. productielocatie.

Gemeentelijke reactie:

Zie onze eerdere reactie op het "participatieproces".

Verslag 16e vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-17.O2, 10 november 2022:

"Instellen klankbordgroep bouwplannen Luxwoude

Door Vitens zal een aparte klankbordgroep voor de bouwfase van de productielocatie in het leven worden geroepen. Vitens wil maximaal rekening houden met de belangen van omwonenden en overlast zoveel mogelijk beperken. Als er nu al ideeën zijn over de samenstelling van/deelname aan deze klankbordgroep, dan kunnen deze worden ingebracht. Vitens zal de omwonenden rechtstreeks benaderen om deel te nemen. Het is nog niet precies bekend wanneer deze klankbordgroep wordt ingesteld.

- **Onze reactie:** Op 10 november 2022 komt men op het idee om een klankbord groep in te stellen voor omwonenden. Ondergetekenden hebben geen uitnodiging gehad om deel te nemen aan de klankbordgroep. Ook slaan ze een processtap over als het gaat om het betrekken van bewoners. Gezien het grote ruimtelijk effect van de productielocatie en de impact op natuur, milieu en landschap en de bijbehorende verkeerseffecten zijn dusdanig groot voor omwonenden dat hier in een eerder stadium mee gesproken had moeten worden. "Besproken wordt hoe met de gewijzigde situatie ten aanzien van bouwvlak en bouwhoogte om te gaan, ook met name richting omwonenden. Afsproken wordt dat eerst door Vitens samen met BügelHajema en de gemeente eind 2022 wordt uitgezocht wat precies de consequenties van bovenstaande punten zijn voor de ruimtelijke inpassing en het ontwerpbestemmingsplan. Als die bekend zijn, wordt in januari 2023 afgestemd met/advies gevraagd aan xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Langezwaag en xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Luxwoude hoe verder af te stemmen met omwonenden.

Actie: xxxxxxxx van Vitens. Afhankelijk van de inschattingen van deze beide vertegenwoordiger van de bewoners in de commissie kan de wijze van afstemming met bewoners worden bepaald. Bijvoorbeeld door een extra informatieavond te organiseren waarin de wijzigingen, hoe groot of klein ook, worden gepresenteerd."

"9. Bespreken communicatie met de streek: hoe loopt het en wat staat er op de rol.

- Er zal een nieuwsbrief uitgaan bij de start van de wettelijke procedures.
- Mogelijk zal een extra inloopavond worden georganiseerd als meer duidelijk is over de wijzigingen bouwvlak en schetsontwerp. Dit mede in afstemming met xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Luxwoude en xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Langezwaag.
- Ook zal er waarschijnlijk weer een inloopavond worden georganiseerd als het ontwerp van het zettingsmonitoringsmeetnet gereed is."

Onze reactie: de Begeleidingscommissie doet een poging om te communiceren met de streek. Echter doen ze dit veel te laat in het proces.

Gemeentelijke reactie:

Er wordt hier wederom geciteerd uit vergaderingsverslagen die op grond van de Wet open overheid (Woo) zijn opgevraagd. Dergelijke informatie heeft tot nadeel dat het zonder de juiste achtergrond te kennen al snel kan leiden tot verwarring en daarmee de nodige misverstanden.

Er is in deze sprake van communicatie over de voorgenomen wijzigingen in de maatvoering van het bouwplan en dergelijke ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan. Hierover is op de informatieavond van 5 oktober 2023 uitleg door Vitens gegeven. Bij de verdere uitwerking van de bouwplannen (na de bestemmingsplanprocedure) wil Vitens een klankbordgroep voor de bouwfase gaan instellen. Daar wil men de omwonenden en andere stakeholders nadrukkelijk bij betrekken. Het gaat daarbij om het ontwerp en aankleding van de gebouwen. De samenstelling van de klankbordgroep moet nog plaatsvinden, hetgeen ook op de aangehaalde avond in oktober vorig jaar is aangegeven.

Wij pleiten voor een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de meest geschikte productielocatie, met minimale gevolgen voor omwonenden en de natuur. Waarbij de andere alternatieve locaties ook verder verkent worden en er participatie met omwonenden plaats vindt.

Gemeentelijke reactie:

Het huidige voorliggende bestemmingsplan is het resultaat van vele onderzoeken en een zorgvuldig totstandkomingsproces waarbij eenieder gelegenheid heeft gehad om op het plan en het daaraan voorafgaande voorbereidingsproces te reageren. Wij zien in ruimtelijke zin (vanuit een goede ruimtelijke ordening) dan ook geen reden c.q. noodzaak om een en ander opnieuw te doorlopen. We zijn ons ervan bewust dat de uitkomst van zo'n proces voor omwonenden als ingrijpend en teleurstellend kan worden ervaren. Echter, in het kader van het algemene belang (in deze de drinkwatervoorziening) dienen dergelijke besluiten soms ten nadele van individuele belangen te worden genomen.

2. Belangen bewoners zijn onvoldoende behartigd in het proces

Het participatieproces lijkt voornamelijk gericht te zijn geweest op de belangen van agrariërs, met beperkte betrokkenheid van omwonenden en puur gericht op het proces rondom de waterwinning en niet rondom de effecten op milieu, natuur, landschap van de productielocatie voor omwonenden of de bouw daarvan. De Begeleidingscommissie lijkt vooral een adviserende rol te hebben gehad, waarbij Vitens uiteindelijk de locatiekeuze bepaald. Ondergetekenden voelen ons niet goed betrokken bij dit proces en vinden dat er meer gedaan moet worden om de belangen van omwonenden serieus te nemen. Voor onderbouwing van deze argumentatie verwijzen wij u naar punt 1. Ook willen we benadrukken dat de bewoners in Terwispe (o.a. op de Alde Dyk, verlengstuk van De Plasse) in zijn geheel niet zijn geïnformeerd door Vitens en de gemeente. Er zijn geen nieuwsbrieven en geen uitnodiging van informatieavonden naar hen verstuurd. Dit terwijl zij wel overlast zullen krijgen van de bouw van de waterzuiveringsinstallatie. Vitens heeft dit ook bevestigd telefonisch.

Gemeentelijke reactie:

Zie onze eerdere reactie over het "participatieproces".

3. Punten van zorg verkeersbewegingen, stikstof, natuur

Stikstofdepositie onderzoek Luxwoude Projectnummer: 364701 / 51000778 NL21-648800269-3586, Datum: 23-08-2021

"De emissies van het wegverkeer worden door het rekenprogramma automatisch bepaald op basis van de emissiefactoren (g/km) behorende bij het snelheidsprofiel van de voertuigen, het aantal vervoersbewegingen en de lengte van de afgelegde weg per vervoersbeweging. Voor het bouwverkeer van het plangebied (waterwinputten, zuiveringsgebied en spoelwatervijvers) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- 10 personen (lichte voertuigen) per etmaal (20 voertuigbewegingen per etmaal);*
- 100 transporten middelzwaar vrachtverkeer in totaal (200 voertuigbewegingen);*
- 100 transporten zwaar vrachtverkeer in totaal (200 voertuigbewegingen).*

Voor het bouwverkeer voor de realisatie van het ruwwaterleiding netwerk zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- 85 personen (lichte voertuigen) in totaal (170 voertuigbewegingen);*
- 50 transporten middelzwaar vrachtverkeer in totaal (100 voertuigbewegingen).*
- 50 transporten zwaar vrachtverkeer in totaal (100 voertuigbewegingen).*

Al het bouwverkeer maakt gebruik van dezelfde tijdelijke bouwweg. Het bouwverkeer is gemodelleerd tussen het plangebied en de weg De Plasse, waarna het opgaat in het huidige verkeersbeeld. Hierbij is het snelheidsprofiel 'Binnen bebouwde kom' gehanteerd." Uit ontgrondingenverordening (4.3.7):

"Provincie Fryslân heeft in haar Ontgrondingenverordening bepaald dat voor het vergraven van grond een ontgrondingenvergunning moet worden aangevraagd bij de provincie. Hiervoor zijn ontgrondingen die beperkt blijven tot 10.000 m3 grond met een ontgravingsdiepte van ten hoogste 2 m uitgezonderd: daarvoor hoeft geen ontgrondingenvergunning te worden aangevraagd.

Uit een globale berekening blijkt dat meer dan 10.000 m3 zal moeten worden vergraven (ca 10.000 m3 voor het uitgraven van de bouwput, ca 4.000 m3 voor de te realiseren waterschapssloot en ca 7.500 m3 voor de bergingsvijver), waardoor de uitvoering van het plan ontgrondingenvergunningsplichtig wordt.

Op het moment dat de inrichtingstekening voor het terrein gereed is, zal deze vergunning bij de provincie worden aangevraagd."

- **Onze reactie:** *Uit Bijlage 1 (materieel en stikstofemissieberekeningen waterwinputten, zuiveringsgebied en spoelwatervijvers) blijkt dat alleen al 27 (dus 54) zwaar vrachtverkeer nodig is om überhaupt te kunnen bouwen. Dan moet er nog grond afgegraven en afgevoerd worden. Stel je gaat de helft van 10.000 m3 afvoeren dan komt dit neer op minimaal 200 vervoersbewegingen (enkel). Dan zijn er nog geen bomen gekapt, is er geen verharding aangelegd, putten geslagen en materialen voor de bouw zijn niet geleverd. Kortom: onjuiste voorlichting van zaken. Ook zijn wij benieuwd naar de energievoorziening die benodigd is tijdens de bouwfase. Volgens ons zal de energietoevoer altijd moeten gebeuren met diesel aggregaten.*

Gemeentelijke reactie:

Ten behoeve van het bestemmingsplanproces heeft Vitens in een vroegtijdig stadium een indicatie moeten geven van te verrichten werkzaamheden, te gebruiken materieel en de daarmee samenhangende stikstofemissie. Als meer bekend is over de bouw en inrichting van het terrein kan beter worden aangegeven wat de impact is voor de omgeving. Om de omwonenden te betrekken bij dit deel van het project zal door Vitens een klankbordgroep in het leven worden geroepen. De naaste omgeving van het project zal verder op de hoogte worden gehouden via de projectwebsite van Vitens, nieuwsbrieven en dergelijke.

- *Ook vragen wij ons af of de productielocatie bovenop de Dassenburcht is gepland. In eerdere stukken was de conclusie van de natuurtoets dat de aanwezige burcht en vluchtpijpen niet zouden worden aangetast. Verstoring zou minimaal zijn echter zijn de terreininrichtingen meerdere malen gewijzigd. Met de gewijzigde terreininrichting die gepresenteerd is in de stukken van Fugro wordt het leefgebied van de das compleet verstoord (zie afbeeldingen bijlagen).*

Gemeentelijke reactie:

Er is een natuurtoets uitgevoerd wat betreft het ruimtelijke voornemen van Vitens. Uit deze natuurtoets is gebleken dat het om een (oude) verlaten dassenburcht gaat. Voordat Vitens daadwerkelijk gaat starten met de werkzaamheden zal een actualisatie van de natuurtoets worden uitgevoerd, om na te gaan of er ook wijzigingen in het gebied zijn opgetreden ten opzichte van het eerder uitgevoerde onderzoek. Indien noodzakelijk kunnen er dan nog aanvullende maatregelen worden getroffen. Navraag bij Vitens leert dat waterwingebieden in z'n algemeenheid goede biotopen zijn voor de das. Zo komen er bijvoorbeeld ook in het waterwingebied van Oldeholtspade dassen voor en zijn er daar door Vitens speciale voorzieningen voor de das getroffen.

Het ruimtelijke voornemen van Vitens nabij Luxwoude ziet tevens op een goede landschappelijke inpassing van het geheel, waarbij aan de hand van de inrichting gestreefd zal worden naar een bijdrage aan de biodiversiteit. Ook ten aanzien van de gebouwen wil men natuurinclusief te werk gaan.

4. Schade en gevolgen voor omwonenden

Met de verleende vergunning voor de waterwinning door de provincie maken wij ons zorgen over mogelijke schade aan onze woningen en bijgebouwen, gezien de nabijheid van gaswinning, klimaatverandering en daardoor steeds drogere zomers. Het ontbreken van een herstelfonds of compensatiefonds bij eventuele schade is zorgwekkend. Wij stellen voor dat Vitens de bewijslast draagt met betrekking tot schade veroorzaakt door hun activiteiten, in plaats van deze verantwoordelijkheid bij bewoners neer te leggen.

Wij zijn geen kenner van bodem en water en het ontbreekt bewoners aan de middelen om daar zelf

goed onderzoek naar te doen. Wel zijn wij gedoken in het beperkte onderzoek naar de productielocatie (de waterzuivering). Daar hebben we waargenomen dat er veel subjectiviteit aanwezig is, er is toegeschreven naar een uitkomst die Vitens voor ogen heeft. Belangrijke zaken als milieu, natuur en landschap effecten en omwonenden zijn hierbij niet afgewogen. Dat maakt dat wij zorgen hebben over hoe objectief alle documenten zijn rondom het effect van de waterwinning. Dat effect wordt omschreven als gering en dat is ook zo geuit tijdens bewonersavonden.

Wij zouden graag een toelichting krijgen hoe de gemeente voornemens is bewoners te ontlasten op het moment dat er schade is ontstaan aan huizen en/of bijgebouwen van bewoners nadat Vitens is gestart met het onttrekken van water. Ook zien wij graag dat alle omwonenden hier vooraf over actief worden geïnformeerd.

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft de afgelopen jaren veel onderzoek laten uitvoeren door ter zake deskundige bureaus. Ook is de m.e.r.-procedure doorlopen en heeft de commissie m.e.r. een positief advies uitgebracht. Uit het door adviesbureau Sweco opgestelde milieueffectrapport (te downloaden via <https://www.vitens.nl/over-water/projecten/onderzoek-waterwingebied-friesland>) blijkt dat de kans op zetting als gevolg van de nieuwe waterwinning heel klein is. Uit voorzorg heeft Vitens een heel grondwatermeetnetwerk aangelegd om al ruim voor de geplande waterwinning metingen te kunnen verrichten om zo goed te kunnen monitoren tijdens de waterwinning of de onderzoeksresultaten ook matchen met de praktijk. De metingen worden de komende jaren in overleg en afstemming met de bewoners uitgevoerd. Daarnaast is Vitens voornemens om bewonersavonden te blijven organiseren om de omgeving te informeren over de resultaten van de monitoring en dergelijke. De wetgever heeft een procedure opgenomen in de Waterwet (nu Omgevingswet) waarin een schadevergoedingsproces is geregeld. Hierin speelt de onafhankelijke adviescommissie schade grondwater (ACSG) een centrale rol. Het inrichten van een herstelfonds of compensatiefonds is om die reden onnodig. De gemeente kent geen actieve rol in deze laagdrempelige procedure. Wel zullen wij de ontwikkelingen in het gebied nauwlettend volgen.

Wij benadrukken het belang van een zorgvuldige en objectieve evaluatie van de impact van dit plan en een open dialoog met alle betrokken partijen. Beslissingen moeten worden genomen met respect voor de belangen van alle belanghebbenden.

In onze ogen hoort het niet betrekken van bewoners op cruciale momenten en onderdelen in het proces niet bij het gezamenlijk zorgen voor de meenskip. Een meenskip waar we allemaal de basisbehoeften nodig hebben als schoon drinkwater, een dak boven ons hoofd, brood op de plank en dat je als maatschappij omkijkt naar elkaar. Daar hebben we allemaal een gezamenlijke verantwoordelijkheid in. Wij willen dan ook nadrukkelijk aangeven dat de deur wat ons betreft nog steeds open staat om de dialoog met elkaar te voeren over de meest geschikte productielocatie. Want in onze ogen kent dit proces uiteindelijk alleen maar verliezers. Oriënterend zouden we met de gemeente en Vitens in gesprek kunnen gaan over hoe deze dialoog het beste gevoerd kan worden. Bewoners staan er in elk geval voor open.

Wel hebben wij in voorliggend bezwaarschrift veel onzorgvuldigheden geconstateerd. Dit heeft ons vertrouwen geschaad aangezien er meer dan vijf jaar planvoorbereiding aan vooraf is gegaan. De gemeente en Vitens zijn hier wel degelijk nalatig geweest. We verzoeken de gemeenteraad daarom om ons bezwaar serieus te nemen en de locatie van de beoogde productielocatie te heroverwegen.

Dit bezwaarschrift is een gezamenlijk initiatief van buurtbewoners op De Plasse in Langezwaag en de Alde Dyk in Terwispel.

Gemeentelijke reactie:

Zoals eerder door ons werd gesteld is het voorliggende bestemmingsplan het resultaat van vele onderzoeken en een zorgvuldig totstandkomingsproces waarbij eenieder gelegenheid heeft gehad om op het plan en het daaraan voorafgaande voorbereidingsproces te reageren. Wij zien in ruimtelijke zin (vanuit een goede ruimtelijke ordening) dan ook geen reden c.q. noodzaak om een en ander opnieuw te doorlopen.

Bijlage 1, locatie ontwerp productie locatie en locatie dassenburcht.



Figure 2.1: Locatie ontwerp (met naar ruggelijn gemeentelijk).

Bijlage 2: Waarnemingen

Verspreidingskaart van de boomholtes, (potentiële) horsten buizerd en dassenburcht.



Bron: Drinkwateronttrekking Luxwoude Monitoringsplan
waterwinningslocatie
bebouwing | Luxwoude/Langezwaag 6421-196273.R01 |
13-09-2023 Definitief FUGRO (informatie avond 5 oktober).

Bron: Natuurtoets t.b.v. inrichting
Luxwoude Datum: 27 september 2021

Aanvulling bij brief van 8 november 2023:

Via deze brief doen wij nog een aanvulling op het bezwaarschrift.

Namelijk vandaag, op 8 november 2023 is een artikel gepubliceerd op nu.nl:

"Toezichthouder wil dat huizenkoper klimaatrisico kan meenemen in (lagere) prijs" dit n.a.v. risico's die de toezichthouder het AFM ziet door mogelijke schade aan funderingen als gevolg van droogte. Dit door klimaatverandering of in ons geval klimaatverandering + verzakking door waterwinning en gaswinning. We citeren uit het artikel:

"Tien jaar geleden maakten we ons zorgen over huizen die figuurlijk onder water stonden", zegt AFM-topvrouw Laura van Geest. Toen hadden veel Nederlanders een koopwoning die minder waard was dan de hypotheek die ervoor was afgesloten.

"Nu maken we ons zorgen over huizen die letterlijk onder water kunnen komen te staan. De AFM wijst erop dat herstel van een beschadigde fundering al gauw 54.000 euro kost. En dat schade door overstroming van rivieren vooralsnog niet verzekeraar is. Dat soort schades kunnen leiden tot een flinke waardedaling van de woning. Het is volgens de AFM de vraag of de woningeigenaar de kosten van de schade zelf kan dragen, net als het waardeverlies van de woning.

Als kopers bij aankoop al rekening met de klimaatrisico's kunnen houden, zouden ze volgens de AFM een eerlijker of lager aankoopbedrag betalen. Met het geld dat ze overhouden, zouden ze de risico's wellicht kunnen verkleinen. De AFM wil dat huizen een soort klimaatlabel krijgen, net als een energielabel. Daarin moeten de klimaatrisico's zijn opgenomen, zodat potentiële kopers, banken, makelaars en taxateurs daarmee kunnen werken."

Daarom willen wij in aanvulling vragen op ons eerdere bezwaarschrift, punt 4 schade en gevolgen omwonenden: hoe worden bewoners gecompenseerd niet alleen voor schade aan onze woningen en

funderingen maar ook in het geval van de waardedaling van onze huizen bij verkoop? Dit zouden wij graag aanvullend toegelicht krijgen.

Gemeentelijke reactie:

Waardedaling vanwege mogelijke eventuele zettingen is in beginsel niet aan orde nabij een waterwingebied, want als er daadwerkelijk schade optreedt door de winning, dan moet Vitens deze schade vergoeden volgens de daarvoor geldende wettelijke regeling (in de Waterwet, sinds 1 januari 2024 de Omgevingswet) die uitgaat van volledige schadevergoeding bij schade door de winning. Daardoor speelt waardedaling (vanwege kans op zettingsschade) in principe geen rol, want er is een schadevergoedingsregeling. Die regeling is er niet voor de aangehaalde klimaatschade (natuurlijke droogte en wateroverlast).

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

Indieners 4

Door middel van deze brief willen we onze zienswijze op en bezwaar maken tegen het ontwerp-bestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie.

We willen de gemeenteraad vragen om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen. Hieronder volgt onze motivatie en onderbouwing van onze zienswijze en bezwaar. We hopen dat we deze voldoende duidelijk verwoorden.

We maken ons zorgen over de grote impact die deze plannen voor onze omgeving en ons als omwonende heeft. Als bewoner aan de Ald Dyk richting Langezwaag en die overgaat in De Plasse, is deze locatie in de nabijheid van onze woning. Tevens is onze weg onderdeel van de aan- en afvoer route van deze locatie. Om deze reden mogen we van Vitens en de gemeente verwachten dat zij ons meenemen in het participatieproces omtrent dit plan.

Gemeentelijke reactie:

In het begin van het project in 2017/2018 heeft Vitens een zeer groot gebied rondom Luxwoude op de hoogte gebracht van het planvoornemen om in het gebied globaal gelegen tussen Heerenveen en Gorredijk een waterwinning inclusief productielocatie te stichten. Ook de bewoners van de Alde Dyk zijn hierin meegenomen. Na het slagen van de pompproef op de locatie van Staatsbosbeheer nabij de A7 ter hoogte van Luxwoude heeft Vitens besloten om deze kansrijke locatie verder te onderzoeken op de haalbaarheid. Hierover is destijds gecommuniceerd op de projectsite van Vitens en de door hen georganiseerde informatiebijeenkomsten. De aandacht is vervolgens veelal uitgegaan naar de grondwaterstandsverlagingen die zijn gepresenteerd in de hydrologische studie en de milieueffect-rapportage. Aangezien de bewoners van de Alde Dyk te Terwispel zich buiten de hydrologische invloedssfeer van de toekomstige waterwinning bevonden, de afstand tot de beoogde win- en productie bijna 1,5 kilometer is en de woningen niet echt op de beoogde locatie zijn georiënteerd, heeft Vitens ervoor gekozen de bewoners aan de Alde Dyk in de latere fase van het project geen informatiebrieven meer toe te sturen. De bewoners van de Alde Dyk konden de ontwikkelingen vervolgens blijven volgen via de overige media.

Bij andere ruimtelijke projecten met een soortgelijke omvang is het ook niet gebruikelijk geweest dat bewoners aan de aan- en afvoerroute, die op zich geschikt is voor de afwikkeling van het bouwverkeer, op voorhand worden uitgenodigd tijdens de voorbereiding van het project. Los hiervan is de zorg over de verkeersbewegingen op de Alde Dyk/de Plasse, die dus verkeerstechnisch geschikt wordt geacht voor de afwikkeling van het bouwverkeer van Vitens, voor ons reden geweest om nog eens met Vitens het gesprek over een mogelijk alternatief aan te gaan. Het ligt meer voor de hand om met zwaar transport om te rijden via de N392 richting Gorredijk en dan vervolgens via de Hegedyk richting de bouwlocatie. Deze aanvoerroute is breder en voorzien van een vrijliggend fietspad en daardoor ook veiliger. Vitens heeft aangegeven dat men zich hierin kan vinden. De transportroutes zullen verder worden besproken in de nog door Vitens op te richten klankbordgroep, die zich zal gaan focussen op de bouw van de win- en productielocatie.

Pas op woensdag 25 oktober 2023 ontving een gedeelte van de Ald Dyk (vanaf nr 66) van Vitens de 14e informatiebrief. De eerste 13 hebben we niet ontvangen. In deze informatiebrief staat vermeld dat Gedeputeerde Staten Vitens een vergunning heeft verleend voor winlocatie Luxwoude op grond

van de Waterwet. Dit besluit en bijbehorende stukken liggen tot 6 weken na publicatiedatum (is 9 november 2023) ter inzage.

Tevens wordt in deze nieuwsbrief de terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude — Grondwater- en drinkwaterproductielocatie" vermeld. Hierbij wordt aangegeven wat ter inzage ligt, voor wie en wanneer. De inzage is vanaf donderdag 28 september 2023 gedurende 6 weken, is donderdag 9 november 2023.

Kortom wij zijn 2 weken voor het verstrijken van de terinzagetermijnen actief door Vitens en/of Gemeente geïnformeerd over deze plannen. Helaas moeten wij constateren dat we niet zijn meegenomen in het participatieproces. Navraag bij Plaatselijk Belang Terwispel leerde ons dat ook zij niet door Vitens en/of gemeente zijn geïnformeerd over deze plannen of meegenomen in het participatieproces.

In onze ogen zijn hierdoor onze belangen in zijn geheel niet behartigd en dus is er sprake van een onzorgvuldig proces.

Gemeentelijke reactie:

Wij hebben van Vitens begrepen dat men voor de verzending van de nieuwsbrief per keer steeds een uitsnede uit het klantenbestand moet maken. Dit moet iedere keer, bij actualisatie, handmatig worden gedaan, waardoor er kleine verschillen kunnen zitten in de adressen die geselecteerd worden. Plaatselijk Belang Terwispel is niet gevraagd om te participeren in de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude, omdat Terwispel zich buiten het invloedsgebied van de voorgenomen waterwinning bevindt.

De bekendmaking en de terinzagelegging van de besluiten inzake de waterwinvergunning en het bestemmingsplan lopen via daarvoor bestaande wettelijke procedures en termijnen. Wat betreft het bestemmingsplan kunnen wij medelen dat qua informatievoorziening aan de wettelijke vereisten is voldaan. Vitens heeft er indertijd voor gekozen om daar bovenop de omgeving nog extra te informeren wanneer bepaalde besluiten/plannen ter visie komen om zo te streven naar een maximale informatievoorziening. Een en ander is door hen op de informatieavonden als extra service aan de omwonenden beloofd.

In de zienswijze wordt voorbijgegaan aan de voorontwerpfase van het bestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. Deze fase startte op 9 juni 2022 met de terinzagelegging van het voorontwerp. Voorafgaand aan deze terinzagelegging is ook de nodige informatie met de omgeving gedeeld. Naderhand is er de nodige aandacht in de media geweest over de voorgenomen ontwikkeling.

De omgeving is zeker in vergelijking met andere ruimtelijke projecten uitvoerig betrokken bij het proces. Zo is er al geruime tijd een projectenpagina op de website van Vitens te vinden, verschijnen er met regelmaat nieuwsbrieven en zijn er ook op de nodige momenten informatieavonden georganiseerd. Het betreffende gebiedsproces is gericht op alle overige belangen en stakeholders. Dit blijkt ook uit de samenstelling van de begeleidingscommissie en de wijze waarop Vitens invulling heeft gegeven aan de communicatie met de omgeving. Er is gedurende de voorbereiding van het plan voor eenieder voldoende gelegenheid geweest om met Vitens of andere vertegenwoordigers in de begeleidingsgroep in contact te treden om specifieke belangen en dergelijke onder de aandacht te brengen. Het is tekort door de bocht om achteraf te stellen dat de belangen van omwonenden onvoldoende zijn behartigd in het totstandkomingsproces van het ruimtelijke voornemen en dat er daardoor sprake zou zijn van een onzorgvuldig planproces.

De documenten lezende blijkt dat er sprake is van een waterwinning en een productielocatie. Op het eerste oog zijn voor ons de volgende zaken van invloed op onze omgeving:

1. Het bouwen van een productielocatie waar het grondwater wordt gezuiverd.
2. De Ald Dyk is aan- en afvoerroute voor de locatie.

Uit de documenten blijkt dat een productielocatie onder andere bestaat uit een industrieel gebouw van maximaal 20 m hoog en er gevaarlijke stoffen worden opgeslagen. Het RO uitgangspunt van de gemeente Opsterland is dat er geen grote gebouwen in het buitengebied worden neergezet. Dus wordt afgeweken van dit uitgangspunt.

Onze vraag is in hoeverre er serieus naar alternatieve productielocaties, zoals bijvoorbeeld

Klaverblad Noordoost, is gekeken. Deze locatie heeft al een industriefunctie en daar past een productielocatie.

Gemeentelijke reactie:

Vanaf de start van het project is Vitens al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een win- als productielocatie te realiseren. Dit in verband met het realiseren van een veilige, robuuste en duurzame drinkwatervoorziening. Vitens geeft er de voorkeur aan om het waterwingebied en het zuiveringsgebouw op één locatie te realiseren. Ook is er de voorkeur bij Vitens om industriële activiteiten van derden en drinkwaterproductie gescheiden te houden. Hierin spelen zaken als het beperken van de risico's voor de drinkwaterproductie, bedrijfszekerheid en leveringszekerheid een rol. Dit is ook vanaf het begin het uitgangspunt geweest in Luxwoude. Op aangeven van ons heeft Vitens in het kader van de zorgvuldigheid een betere en integrale onderbouwing met betrekking tot de locatiekeuze aangeleverd.

Wij hebben als gemeente in de ruimtelijke procedure rekening te houden met artikel 2 van de Drinkwaterwet, waarin de drinkwatervoorziening wordt aangemerkt als een dwingende reden van groot maatschappelijk belang. In dat kader kan het noodzakelijk zijn om een uitzondering mogelijk te maken op het algemene ruimtelijke beleid van de gemeente. Zo zijn er in het verleden bijvoorbeeld ook hoge watertorens voor de drinkwatervoorziening in onze leefomgeving opgericht.

Verder blijkt uit de documenten dat er gedurende de bouw veel vrachtverkeer over de Ald Dyk gaat. Daarbij is er vanaf in productie name sprake van 3x per week vrachtverkeer met gevaarlijke stoffen. De komende jaren zal door nieuwbouwplan Langezwaag en de bouw van een nieuwe school in Langezwaag ook al veel extra vrachtverkeer over de Ald Dyk gaan. Bovendien gaan er veel kinderen over deze weg naar school in Terwispel en Heerenveen. In onze ogen is de Ald Dyk absoluut niet geschikt voor een dergelijke belasting en zal er blijvend sprake zijn van een gevaarlijke verkeerssituatie.

Ook vanwege bovenstaande lijkt Klaverblad Noordoost een veel geschiktere productielocatie. Daar ligt immers een geschikte infrastructuur.

Op grond van bovenstaande pleiten we ervoor dat het ontwerpbestemmingsplan wordt heroverwogen en we als bewoners van de Ald Dyk alsnog volledig worden meegenomen en geïnformeerd over locatieonderzoek productielocatie, onze belangen alsnog voldoende worden behartigd, alsnog (opnieuw) alternatieve productielocaties worden onderzocht waarbij alle belangen worden meegenomen en alternatieve aan- en afvoerroutes voor deze locatie worden onderzocht.

Gemeentelijke reactie:

Na overleg is Vitens tot het inzicht gekomen dat het meer voor de hand ligt om met zwaar transport tijdens de bouwfase om te rijden via de N392 richting Gorredijk en dan vervolgens via de Hegedyk richting de bouwlocatie. De transportroutes zullen verder worden besproken in de nog door Vitens op te richten klankbordgroep, die zich zal gaan focussen op de bouw van de win- en productielocatie. Het voorliggende bestemmingsplan het resultaat van vele onderzoeken en een zorgvuldig totstandkomingsproces waarbij eenieder gelegenheid heeft gehad om op het plan en het daaraan voorafgaande voorbereidingsproces te reageren. Wij zien in ruimtelijke zin (vanuit een goede ruimtelijke ordening) dan ook geen reden c.q. noodzaak om een en ander opnieuw te doorlopen.

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.
